ଶ୍ରୀ ଗୁରୁଦେବ ନମଃ

ଏଇ ବାଟେ ଚାଲ

ଲେଖକ ଓ ପ୍ରକାଶକ

ଶ୍ରୀ ବୈଷ୍ଣବ ଚରଣ ମିଶ୍ର

ଶ୍ରୀ [illegible]

[illegible] ଗୀତ ସାର

(ସାଧନା ଓ [illegible])

ନାନାବିଧ ଭକ୍ତଙ୍କ କଲ୍ୟାଣ ସୂଚକ [illegible]
[illegible] ଭାଷାରେ [illegible]

— ଲେଖକ ଓ ପ୍ରକାଶକ —

ଶ୍ରୀ ବୈଷ୍ଣବଚରଣ ଦାସ

ଶ୍ରୀ ଗୌରଗୋବିନ୍ଦ ମଠ

ଘୋଷବେରି, ଥାନା, ପୋଃ ଅଃ ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁର

ଜିଃ କଟକ ।

୧୯୫୬

ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂସ୍କରଣ

ମୂଲ୍ୟ :– [illegible]

ଉତ୍ସର୍ଗ ପତ୍ର

ପରମ ପୂଜ୍ୟାସ୍ପଦ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗୋଲୋକନାଥ ମହାନ୍ତ ସ୍ୱାମୀ ମହୋଦୟ !
[illegible] ଭୁବନେଶ୍ୱର ।

ପୂଜ୍ୟାସ୍ପଦ ମହୋଦୟ !

ଅଧୁନାତନ ଜୀବନଯାପନରେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ମାର୍ଗ ଏବଂ [illegible] କରିବାର [illegible] କରନ୍ତି ଓ ସୁବିଧା ପାଇ ଥାନ୍ତି । [illegible] [illegible] ଜୀବନ [illegible] ଓ [illegible] ଅପମାନନା [illegible] ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ଯାଉଅଛି । [illegible] [illegible] ଅନେକ [illegible] ଏ ପୁସ୍ତିକାରେ "ଏକ ଧର୍ମ ଏକ ଗୁରୁ" ପୁସ୍ତିକା [illegible] ଆପଣଙ୍କ ସମର୍ପଣ କଲି । ଆପଣଙ୍କ ଗ୍ରହଣ କରିବାପାଇଁ ଅନୁରୋଧ ।

କୃତଜ୍ଞତାର [illegible] ଶ୍ରୀ ମଧୁସୂଦନ ଜେନାଙ୍କ ଶ୍ରୀମତୀ [illegible] ପ୍ରସ୍ତୁତ [illegible] ଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ [illegible] [illegible] ।

ବିନୟାବନତ—
ବୈଷ୍ଣବ ଦାସାନୁଦାସ
ଲେଖକ
୨୪।୮।୫୯

Approved as Prize & Library Book in the L. No. 1:410(
29) Dated 30-7-1953 with memo No. 12 41 of the same
date of D: P: I; of Orissa.

ମୁଖବନ୍ଧ

ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଉନ୍ନତି ବା ପରମପଦର ହେତୁ। ସୁତରାଂ ଏମାନଙ୍କ ନବଜାତକରୁ ହିଁ ନୀତି ଶିକ୍ଷା ଯଥାଶକ୍ତି ଦେବା ଓ [illegible] ଅଭ୍ୟାସ ସାଧନ କରିବାକୁ ବ୍ରତୀ ହେବା ଉଚିତ। ସାଧନା [illegible] ଅନେକମାନେ ସାଧନ ରୂପେ ସ୍ୱଧର୍ମ [illegible] କର୍ମ କରନ୍ତି। [illegible] (ଟୀକା) [illegible] ଅନେକମାନଙ୍କ [illegible] କର୍ମ [illegible] । [illegible] [illegible] ଶୁଦ୍ଧି [illegible] [illegible] ହେବ। [illegible] ହେବ। [illegible] ଅ[illegible] ହେବ। [illegible] [illegible] କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବାକ୍ୟ; (ଟୀକା) [illegible] କର୍ମ [illegible] [illegible] କର୍ତ୍ତବ୍ୟ। (ଟୀକା)

ଏଣୁ ଏହି ଅଦର୍ଶରେ ସଙ୍କଳିତ [illegible] ଶ୍ରୀ [illegible] B.A. E D., ଶ୍ରୀ [illegible] ଶ୍ରୀ [illegible] ନନ୍ଦ B Sc, ଶ୍ରୀ [illegible]

ଶ୍ରୀ ପଙ୍କଜମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକ B.A. D.E.D. କଲେଜ ଅଧ୍ୟାପକ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥପ୍ରସାଦ ଦାସ, M.A କଲେଜ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କରିଥିବା ଭାଷଣଗୁଡ଼ିକ "ଏକ ବାଟେ ଚାଲ" ନାମରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା । ଦେଶର ଯୁବ ଅଗ୍ରଣୀ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ଓ ଉନ୍ନତିକାମୀ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର କାମରେ ଏହି ଲାଗିଲେ ଶ୍ରମ ସାର୍ଥକ ହେବ ।

ସୂଚୀପତ୍ର

ଏଇ ବାଟେ ଚାଲ

ସାଧନା ଓ ସଂଯମ କଅଣ ?

ଅଲକ୍ଷ୍ୟ ଭାବରେ ସାଧାରଣ ହୋଇ ଯେଉଁ ଶକ୍ତି ବିଶ୍ୱବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ସୃଜନ, ପାଳନ, ଓ ବିନାଶରେ ନିୟୋଜିତ, ସେହି ଶକ୍ତିକୁ ସାଧନ ବଳରେ ସଂଯମ ଦ୍ୱାରା ନିଜର କରଗତ କରିବାହିଁ ସାଧନାର ମୂଳ ଲକ୍ଷ୍ୟ। ଭଗବାନ କୃପା ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଶକ୍ତି ତୁଲ୍ୟ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ଭାବରେ ରହି ଆସୁଅଛନ୍ତି ସତ୍ୟ, କିନ୍ତୁ ସେହି କୃପା ଶକ୍ତିକୁ ନିଜର ଆୟତ୍ତକୁ ଆଣି ଯଥେଚ୍ଛାମତ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଇ ନେବାହିଁ ସାଧକର ବିଶେଷତ୍ୱ। ବାୟୁ ସର୍ବଦା ପ୍ରବାହିତ ହେଉଥିଲେହେଁ, ନୌକା ପରିଚାଳନା ଲାଗି ଯେପରି ପାଲର ସାହାଯ୍ୟରେ ସେହି ପବନକୁ ଅଟକାଇବାକୁ ହୁଏ, ସେହିପରି ଶକ୍ତି ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା, ସେହି ଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ବିଶେଷ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ କରିବାକୁ ହେଲେ ତାହା ନିଜର ଆୟତ୍ତ କରିବାକୁ ହେବ। ଶକ୍ତିକୁ ଆୟତ୍ତ କରିବା ନାମହିଁ ସାଧନା ଓ ସଂଯମ। ପବନ, ଜଳ, ଉତ୍ତାପ ସାଧାରଣତଃ ସର୍ବଦା ବିଦ୍ୟମାନ। ତଥାପି ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱୀୟ ବୁଦ୍ଧି ବଳରେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଇ ମନୁଷ୍ୟ ଏହି ଜଗତରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉନ୍ନତି ଅର୍ଥାତ୍ ସାଧନା କରିବା କରନାହିଁ, ଭାବିଲେ ଅବାକ୍ ହୋଇଯିବାକୁ ହୁଏ। ଭଗବାନଙ୍କର ଏହି ଯେ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ

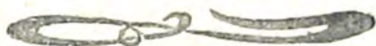
ଶ୍ରୀ ପଙ୍କେନ୍ଦ୍ରନ ପଟ୍ଟନାୟକ B.A. D.E.D. କଲେଜ ଅଧ୍ୟାପକ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥପ୍ରସାଦ ଦାସ, M.A. କଲେଜ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ଉତ୍ସାହରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ 'ଏହି ବାଟେ ଯାଅ' ନାମରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲ । ଦେଶର ଯୁବ ଆନ୍ଦୋଳନ, ଛାତ୍ରସମ୍ବାଦ ଓ ଜନସେବାକାମୀ ଯୁବକମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଏହି ପାଠିକେ ଶ୍ରମ ସାର୍ଥକ ହେବ ।

ସୂଚୀପତ୍ର

ଏଇ ବାଟେ ଚାଲ

ସାଧନା ଓ ସଂଯମ କଅଣ ?

ଅଲକ୍ଷ୍ୟ ଭାବରେ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇ ଯେଉଁ ଶକ୍ତି ବିଶ୍ୱବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ସୃଜନ, ପାଳନ, ଓ ବିନାଶରେ ନିୟୋଜିତ, ସେହି ଶକ୍ତିକୁ ସାଧନ ଭଜନର ସଂଯମ ଦ୍ୱାରା ନିଜର କରଗତ କରିବାହିଁ ସାଧନାର ମୂଳ କଥା। ଭଗବତ କୃପା ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଶକ୍ତି ତୁଲ୍ୟ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ଭାବରେ ରହି ଥାଇ ଜୀବକୁ ଘେରିଛି ସତ୍ୟ, କିନ୍ତୁ ସେହି କୃପା ଶକ୍ତିକୁ ନିଜର ଆୟତ୍ତକୁ ଆଣି ସଚେତନ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଇ ନେବାହିଁ ସାଧକର ବିଶେଷତ୍ୱ। ବାୟୁ ସର୍ବଦା ପ୍ରବାହିତ ହେଉଥିଲେହେଁ, ନୌକା ପରିଚାଳନା ଲାଗି ଯେପରି ପାଲର ସାହାଯ୍ୟରେ ସେହି ପବନକୁ ଅଟକାଇବାକୁ ହୁଏ, ସେହିପରି ଶକ୍ତି ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକରି ଚାଲିଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା, ସେହି ଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ବିଶେଷ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ କରିବାକୁ ହେଲେ ତାହା ନିଜର ଆୟତ୍ତ କରିବାକୁ ହେବ। ଶକ୍ତିକୁ ଆୟତ୍ତ କରିବା ନାମହିଁ ସାଧନା ଓ ସଂଯମ। ପବନ, ଜଳ, ଉତ୍ତାପ ସାଧାରଣତଃ ସର୍ବଦା ବିଦ୍ୟମାନ। ତଥାପି ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱୀୟ ବୁଦ୍ଧି ବଳରେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଇ ମନୁଷ୍ୟ ଏହି ଜଗତରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉନ୍ନତି ଅର୍ଥାତ୍ ସାଧନା ବା କରନ୍ତିହିଁ, ଭାବିଲେ ଅବାକ୍ ହେବାକୁ ହୁଏ। ଭଗବାନ ମାନବର ଏହି ଯେ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ

ଶକ୍ତିର କିମ୍ବା, ସାଧକ ତପସ୍ୟା ବଳରେ-ସଂଯମ ଫଳରେ ଏହି ଶକ୍ତିକୁ ଅବରୁଦ୍ଧ କରି ନିଜର ମନୋମତ ଅନେକାନେକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିନେଇ ପାରେ । ସାଧନାରେ ଅଗ୍ରସର ବା ବିରତ କହିଲେ ଏହି ଶକ୍ତିର ଅପ୍ରବୃତ୍ତିକରଣ ବା ଅନାପ୍ରବୃତ୍ତିକରଣକୁ ହିଁ ବୁଝାଏ । ବିଶ୍ୱ ଶକ୍ତିଟିକୁ କିଏ କେତେଦୂର ନିଜ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରି ଅଛି – ଏହାହିଁ ପ୍ରଧାନ ପ୍ରଶ୍ନ । ମନୀଷୀ ଏବଂ ଚିନ୍ତାଶୀଳ-ମହାମାନବ ମାନଙ୍କର ମତରେ ପ୍ରତ୍ୟେକକୁ ନାନାଦି ପରିବର୍ତ୍ତନ ବା ବିବର୍ତ୍ତନ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହେବାକୁ ପଡ଼ୁଅଛି ।

ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ "ଯଦ୍ୟପି" କାହାରିକୁ ଦିନେ ହେଲେ ଲକ୍ଷ ସ୍ଥାନରେ ପହୁଞ୍ଚିବା ସମ୍ଭବ. ହୁଏ, ତେବେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରଯତ୍ନ ବା ଚେଷ୍ଟାର ପ୍ରୟୋଜନ କଅଣ ? ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସାଧନା ଓ ସଂଯମର ଅବତାରଣା ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ । ଯେପରି ଘାଟକୁ ଜଳସ୍ରୋତ ଧରି ବହୁସମୟ ଅପେକ୍ଷା କଲେ ବିରକ୍ତି ବୋଧହୁଏ, ସେହିପରି ବିଭିନ୍ନ ପରିଣାମ ମଧ୍ୟଦେଇ ଦିନେ ଚରମ ସାର୍ଥକତା ପ୍ରାପ୍ତି ସମ୍ଭବ ଆଶାରେ ବସିରହିବା ମନୁଷ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଅସହ୍ୟ ବୋଧହୁଏ । ଏହି ଅସହିଷ୍ଣୁତାର ଭାବହିଁ ମନୁଷ୍ୟକୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଚେଷ୍ଟା, ଉଦ୍ୟମ ବା ପୁରୁଷକାର ପଥରେ ପରିଚାଳିତ କରୁଅଛି । ଏଥିଲାଗି ପ୍ରକୃତିର ଅନୁକୂଳ୍ୟରେ ଅନନ୍ତ ଗତିପଥରେ ମନୁଷ୍ୟ ନିଜକୁ ଭସାଇ ନ ଦେଇ ପୁରୁଷକାର ବଳରେ ସ୍ୱୀୟ ସାଧନା ଦ୍ୱାରା ସେହି ଗତିପଥକୁ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ଭମାଇ ଆଣିପାରି ଅଛି । ଏହି ପୁରୁଷକାର ବଳରେ ମନୁଷ୍ୟ ସାଧନ ଜଗତରେ ଅନେକ ପଥ ଆବିଷ୍କାର କରିଅଛି । ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲକ୍ଷରେ ପହୁଞ୍ଚିବାର ପଥ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମନୁଷ୍ୟ [illegible] ନାହିଁ ।

ମନୁଷ୍ୟ ମନରେ କେବଳ ଘନ ଘନ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଅଛି, ଅଳ୍ପାୟୁସରେ କିପରି ଲକ୍ଷ ସ୍ଥିର କରିବାକୁ ହେବ । ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ମନୁଷ୍ୟକୁ ସାଧନା—ଜଗତରେ ନୂତନ ନୂତନ ପଥକୁ ଟାଣି ନେଉଅଛି । ଏହି କାରଣରୁ ଏତେ ପ୍ରକାର ପଥ ଆବିଷ୍କୃତ ହେଉଅଛି । ମୋଟକଥା ଶକ୍ତିକୁ ସ୍ୱାୟତ୍ତ କରିବାକୁ ହେଲେ ସାଧନାର ଆବଶ୍ୟକ । କ୍ଷୁଧା ନିବାରଣ କରିବାକୁ ହେଲେ ଖାଦ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ । ଅନ୍ୟ କେହି ଖାଇଲେ ନିଜର କ୍ଷୁଧା ନିବାରଣ ହେବା ଅସମ୍ଭବ । ଏଥିଲାଗି ପ୍ରତ୍ୟହ ପ୍ରତ୍ୟେକର କ୍ଷୁଧା ନିବାରଣଲାଗି ଭୋଜନର ଅବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ଏହାର ନାମହିଁ ପ୍ରାତ୍ୟହିକ ସାଧନା ଭାବ, ଭକ୍ତି, ଜପ ଯେକୌଣସିଟି ହେଉନା କାହିଁକି, ଗୋଟିଏ ବସ୍ତୁକୁ ନିଜର ଅଯୁତ୍ତ୍ୱାଧୀନ କରିପାରିଲେ ଧାରବାହିକ ସାଧନା ବା ସଂଯମର ପ୍ରୟୋଜନ । ଧୀରେ ଧୀରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଜଗତ ନିଷ୍ଠା ସହିତ ସାଧନା ପଥରେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ସାଧକମାନେ ସିଦ୍ଧି ଲାଭରେ ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ଥାନ୍ତି । ଆକାଶର ବିଦ୍ୟୁତ, ମେଘ, ବାୟୁ ଦେଖି ବୈଜ୍ଞାନିକର ଅନୁସନ୍ଧିତ୍ସା ଜାଗ୍ରତ ହୁଏ । ଏହି ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଶକ୍ତିକୁ କିପରି ନିଜର ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଯାଇ ପାରେ, ଏହି ଚିନ୍ତାରେ କେତେ କେତେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ନିଜର ଜୀବନକୁ ବିପନ୍ନ କରି ତତ୍ତ୍ୱ ଅବିଷ୍କାର କରି ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଆବିଷ୍କୃତ ତତ୍ତ୍ୱର ଫଳଭୋଗ ଜନସାଧାରଣ କରୁ ଅଛନ୍ତି । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜଗତରେ ମଧ୍ୟ ଏହା ନିୟମ ।

ସାଧକ ନିଜର ଜୀବନକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ ଏବଂ ବିପନ୍ନ କରି ଯେଉଁ ତତ୍ତ୍ୱ ଆବିଷ୍କାର କରେ ସେହି ତତ୍ତ୍ୱାବିଷ୍କାରର ସୁଧାମୟ ଫଳ ଜନସାଧାରଣ ଉପଭୋଗ କରିଥାନ୍ତି । ବିନା ସାଧନା ଏବଂ ସଂଯମରେ କେହି ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏନାହିଁ । ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ଜଗତରେ ଅନେକମାନେ "କୃପା" କଥାଟି କହି ଅନେକାନେକ ଭ୍ରମ [illegible]

ଲଟି ଯୋଗ୍ୟତା ଓ କ୍ଷମତା ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ । ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଅଧାରରେ କୃପା ଅବତରଣ କରେନାହିଁ । ପ୍ରଭୁକୃପା ଲାଭ କରିବାକୁ ହେଲେ ପାତ୍ରର ଯୋଗ୍ୟତା ବା ଚିତ୍ତଶୁଦ୍ଧି ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । କୃପା ଶୁଦ୍ଧପାତ୍ରରେ ହିଁ ଅବରୁଦ୍ଧ ହୁଏ ।

ଆକାଶ, ପବନ, ଗ୍ରହ, ନକ୍ଷତ୍ର, ବିଶ୍ୱବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ଚମତ୍କାରପ୍ରଦ କେତେ ନିକଟରେ ଅଜଣା ବସ୍ତୁ ବା ସୃଷ୍ଟିର ରହସ୍ୟ ରହି ନାହିଁ । ଏହିସବୁ ରହସ୍ୟ ଦେଖି ଶୁଣି ମଧ୍ୟ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ମନରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାର ଇଚ୍ଛା ଜାଗ୍ରତ ନହୁଏ ଓ ଅବସ୍ଥାରର ଉନ୍ମାଦନା ନ ଆସେ. ଯେତେବେ କହିବାକୁ ହେବ, ମନ ଜଡ଼ତ୍ୱ ଦଶା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ଅଛି । ଆମ୍ଭେମାନେ ସାଧନାର ଅନୁକୂଳ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ଅନେକ ସମୟରେ ଏହି ଶକ୍ତି ବା କୃପା ଅନୁଭବ କରିବାର ବିଷୟଟି ଏକାବେଳେ ଭୁଲି ଯାଉଁ । ସାଧକମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଏହା ବଡ଼ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର କଥା । ଅନେକ ସମୟରେ ଆମ୍ଭେମାନେ ଶକ୍ତି ବା ତତ୍ତ୍ୱର ଅନୁଭବ କରିବାର କୌଣସି ପଥ ଅବଲମ୍ବନ ନକରି ବେଶ ଆମୋଦ ପ୍ରମୋଦରେ କାଳାତିପାତ କରୁଁ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକେ ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରାୟ କିଛି ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଗଲେ ମସ୍ତିଷ୍କକୁ ଖଟାଇବାକୁ ହୁଏ ବୋଲି ଆମ୍ଭେମାନେ ହଠାତ ସେହିପଥ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଥାଉଁ ଏହି ଦୁର୍ଲକ୍ଷଣ ଯେତେବେଳେ ବାଲ୍ୟଗତ ଚରିତ୍ରରେ ଫୁଟି ଉଠେ ସେତେବେଳେ ଘୋର ବିପଦ ସମ୍ଭାବନା । ସ୍ୱାଧୀନ ମାନବ ଅସା-ଧାରଣ ଦୈବୀଶକ୍ତି ନେଇ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଅଛି । ଯେତେକ କିଛି ଜାଣି ଏବଂ ଜଣାଇ ଦିବାର କ୍ଷମତା ଏହି ମନୁଷ୍ୟର ହିଁ ଅଛି । ତଥାପି ଯଦି ଆମ୍ଭେମାନେ ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟ ଜଡ଼ବତ୍ "ବସିରହୁଁ ତେବେ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଆଉ କାହାକୁ ବା କୁହାଯିବ ?

ବିଶ୍ୱବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ମୂଳରେ ଭଗବାନ୍‌ଶକ୍ତି କ୍ରିୟା ସାଧନ କରୁଅଛି । ଏହା ଯଦି ଆମ୍ଭେମାନେ ସଚେତନ ଭାବରେ ଉପଲବ୍ଧି କରି ନ ପାରିଲୁଁ ସେହି ଭଗବତ୍‌ଶକ୍ତି ବାଂଛି ଅନ୍ଧାରରେ ମଧ୍ୟ ସକ୍ରିୟ । ଏହାଯଦି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଅନୁଭବରେ ନ ଆସେ ତେବେ କେବଳ ଗୋଟାଏ ଶାସ୍ତ୍ରକଥା ବା ଆଦର୍ଶବାଦରେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର କି ଉପକାର ସାଧିତ ହେବ ? ପ୍ରକୃତ ଶକ୍ତି ବା ଭଗବତ୍ ଶକ୍ତିର କ୍ରିୟା ଏହି ବିଶ୍ୱବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ପରିଚାଳନ କରୁଅଛି । ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆମ୍ଭ-ମାନଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅନୁଭବ କଣ ଅଛି ? ଶକ୍ତିର କ୍ରିୟାକୁ ଯଦି କୌଣସିପରି ଦ୍ୱାରା ଉପଲବ୍ଧି କରାଯାଇ ନପାରେ ବା ଉପଲବ୍ଧି କରି ମଧ୍ୟ ଯଦି ପ୍ରୟୋଜନ ଅନୁସାରେ ବା ଇଚ୍ଛାନୁ-ସାରେ ଶକ୍ତିକୁ ଖଟାଇ ନପାରୁଁ ତେବେ ଲାଭ କଣ ? ସିଦ୍ଧି କହିଲେ କିଣ ବୁଝାଯିବ ?

ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟ ସାଧନାହିଁ ସିଦ୍ଧି ଲାଭ । ନିଜର ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ଶକ୍ତିର ପ୍ରୟୋଗ ବା ବ୍ୟବହାର କରି ନପାରିଲେ ବୁଝିବାକୁ ହେବ ସିଦ୍ଧିରେ ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣତା ରହିଅଛି । ଯୋଗଠାକଥା ଏହିପରି ସାଧକର ଶକ୍ତି ସେତେବେଳେ ପରିମିତ ଥିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆୟତ୍ତରେ ଆସିନାହିଁ । ଅନ୍ୟ ଶକ୍ତି ଲାଭକଥା ଦୂରରେ ଥାଉ । ଆମ୍ଭେମାନେ କୃପାର ଭିକାରୀ । ଯାହା କୃପାଲାଭ ଲାଗି କଅଣ ଗୋଟାଏ ସାଧନ ବା ସାମର୍ଥ୍ୟ ନାହିଁ ? କୃପା ପାଇବାକୁ ହେଲେ ଆମ୍ଭର ଯୋଗ୍ୟତା ପ୍ରୟୋଜନ ହୁଏ ନାହିଁକି ? ସେହି କୃପାଲାଭ ଲାଗି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁମାନେ କୃପା ଲଭିବେ, ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି କଅଣ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିଅଛନ୍ତି ବା କରୁଅଛନ୍ତି ? କୃପାଲାଭର ଉପାୟହିଁ ସାଧନା । ଯେକୌଣସି ବିଷୟ ବା ବସ୍ତୁକୁ ଅନ୍ତରରେ ଧରିବାକୁ ହେଲେ ସାଧନାର ପ୍ରୟୋଜନ । ବିନା ସାଧନାରେ ସିଦ୍ଧିଲାଭ ଅସମ୍ଭବ

ସାଧନ ସମସ୍ତ କର୍ମର ମୂଳମନ୍ତ୍ର । କର୍ମର ପରିଣାମ ଫଳ ପ୍ରାପ୍ତି । କେବଳ ଫଳପ୍ରାପ୍ତି ପାଇଁ ସାଧନାର ଐକାନ୍ତିକତା ଆବଶ୍ୟକ । ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ ପ୍ରଥମତଃ ସାଧନ ପଥରେ ଅଗ୍ରସର କରାଇ ଥାନ୍ତି । କାମ, କ୍ରୋଧ, ଲୋଭ, ମୋହ, ତ୍ୟାଗ ତିତିକ୍ଷା ଯାହାକିଛି କହନା କାହିଁକି ସେସବୁଡ଼ିକ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଆୟତ୍ତରେ ଆସି ଅଛି କି ନାହିଁ, ତାହା ସାଧନା ଦ୍ୱାରା ଜଣା ଯାଏ । ସାଧକ ସ୍ୱୀୟ ଅଭିଷ୍ଟ ପଥରେ କେତେ-ଦୂର ଅଗ୍ରସର ହେଉ ଅଛି, ତାହା ସାଧନାରୂପ ମାପକାଠି ଦ୍ୱାରା ପରିମିତ ହୁଏ । ଅର୍ଥାତ ଏହି ସାଧନା ଦ୍ୱାରା, ସାଧକ ନିଜର ଇନ୍ଦ୍ରିୟ କୌଣସି ବିଷୟକୁ ଆୟତ୍ତ କରି ପାରି ଅଛିକି ନାହିଁ ? କେବଳ ସାଧନା ଦ୍ୱାରାହିଁ ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଏ । ଯଦ୍ୟପି ନିଜର ଅଭିଷ୍ଟ ସିଦ୍ଧି ଆୟତ୍ତ ହୋଇ ନଥାଏ, ତେବେ ମୂଳଦ୍ୱୟ ପୁଣି ଉଦ୍ୟମରେ ଅଧିକ ସଂଯତ ହୋଇ ସାଧନା କରିବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ମଠ ମନ୍ଦିର ଓ ଆଶ୍ରମାଦି

ଏହି ସାଧନା ବା ସଂଯମ ଲାଗି ଗୀତାରେ ଉକ୍ତ ମତେ ନିରଖି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—

"ଅଧିଷ୍ଠାନ, ତଥା କର୍ତ୍ତା, କରଣଞ୍ଚ ପୃଥଗ୍ ବିଧା
ବିବିଧାଚ ପୃଥକ୍ ଚେଷ୍ଟା, ଦୈବଚୈବାତ୍ର ପଞ୍ଚମ ।

ଅର୍ଥାତ୍ :—କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ ବିଷୟ ନିଜର ଆୟତ୍ତ କରିବାକୁ ଗଲେ, ସର୍ବାଦୌ ସାଧନୋପଯୋଗୀ ସ୍ଥାନ ନିର୍ବାଚନ କରିବ । ତତ୍ପରେ ନିଜର ନେଉବା କାହାରି କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ସ୍ୱୀକାର ପୂର୍ବକ ନେଇ ସାଧ୍ୟବସ୍ତୁ ହାସଲ କରିବା ଲାଗି ବିବିଧ ପ୍ରକାର ଚେଷ୍ଟାଦି ବା

ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ହେବ । କେବଳ ଉପାୟ ବା ଉପାଦାନ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ରହିଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ତାହା ପ୍ରାପ୍ତି ଲାଗି ନାନାଦି ପ୍ରକାର ଚେଷ୍ଟା କଲେ ସୁଦ୍ଧା, ସର୍ବୋପରି ପରମ ମହାଶକ୍ତି ଦୈବୀଶକ୍ତି ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ସାଧ୍ୟ ବସ୍ତୁର ମୂଳ ବୋଲି ମନେକରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ । ତେଣୁ ଏହିସବୁ ସୁବିଧା ଲାଗି ଯୁଗ ଯୁଗାନ୍ତର ବ୍ୟାପୀ ଆମ୍ଭ ଦେବମାତୃକ ଦେଶ ଭାରତବର୍ଷରେ "ମଠ ମନ୍ଦିର ଓ ଆଶ୍ରମ" ପ୍ରଭୃତି ସୃଷ୍ଟି ଲାଭକରି ଆସିଅଛି । କାରଣ ଏଠାରେ ମନୁଷ୍ୟ ଶାନ୍ତି, ମୁକ୍ତି ଓ ସାଧନାର ଐମିଶକ୍ତି ଓ ଆନନ୍ଦ ପାଇବାର ଯଥେଷ୍ଟ ସୁଯୋଗ ଓ ସୁବିଧା ପାଇଥାଏ । ଏହି କେବଳ ସାଧୁମାନଙ୍କର ତପସ୍ୟାର ସ୍ଥାନ । ଏହି ସାଧୁ ସଙ୍ଗ ମନୁଷ୍ୟର ସର୍ବବିଧ ସଫଳତା ଲାଭ ପକ୍ଷରେ ପରମ ସହାୟ । ତେଣୁ ଭକ୍ତକବିଙ୍କର ଉକ୍ତି—

ସାଧୁ ସୁଜନ ସଙ୍ଗତରେ, ଧନ୍ୟ ସେ ନିତ୍ୟ ବାସକରେ
ସଜ୍ଜନ ସଙ୍ଗ ସଦା ରହି, ପଣ୍ଡିତ କର ଏହି ମହୀ ।
ଦୁର୍ଜ୍ଜନ ସଙ୍ଗେ କଲେ ବାସ, ନିଶ୍ଚେ ଘଟିବ ସର୍ବନାଶ ।
ସର୍ପ ସମାନ ଭୟଙ୍କର, ଦୁର୍ଜ୍ଜନ ଜନେ ପରିହର ।

ଆଜ୍ୟମଧ୍ୟ ଶ୍ରୀ ନାରଦ ଓ ଶ୍ରୀ ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଉକ୍ତି—

"କ୍ଷଣମପି ସଜ୍ଜନ ସଙ୍ଗତ ରେକା ।"
"ଭବତ ଭବାର୍ଣ୍ଣବ ତରଣେ ନୌକା ।"

ଆଜି ଭାରତବର୍ଷରେ ନିଜ ସ୍ୱାର୍ଥଲିପ୍ସା ପରିପୂରଣ ଓ ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ ମାନବର ଅର୍ଥାଗମର ସୁବିଧାଲାଗି 'ମଠ, ମନ୍ଦିର ବା ଅଶ୍ରମ' ଛଳରେ ଭଡ଼ାଘର ବା ଭୋଜନାଳୟ ନିର୍ମାଣ କରି ... ମଦ୍ୟାଳୟ

ପ୍ରାପ୍ତ କରାଯାଇଅଛି କହିଲେ ଚଳେ । ତେଣୁ ଏସବୁ ସାଧନ ଭଜନର ସୁବିଧା ସ୍ଥାନ ବୋଲି ତାହାରରୁ ବୁଝାଇବାକୁ ଗଲେ ଆଧୁନିକ ସଭ୍ୟ ଜଗତରେ ଉପହାସିତ ହେବାକୁ ପଡୁଅଛି । ଧର୍ମ ଛଳନାରେ ଜନହିତ ସାଧନ ଲାଗି ଯାଇ ଜଡ଼ଜଗତର ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ପଥଭ୍ରଷ୍ଟ ହେବାକୁ ହେଉଅଛି । ଧର୍ମଧ୍ୱଜ ବା ଭଗବତପ୍ରାପ୍ତି ଯଦି ଚରମ ଓ ପରମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୁଏ, ତେବେ କେହି କହିଁତ୍ତି ବା ପ୍ରଭୁଙ୍କଲାଗି ବ୍ୟାକୁଳ ହେବ କାହିଁକି ? ଅମ୍ଭେ ତାହାଙ୍କୁ ପାଇବାଲାଗି ବ୍ୟାକୁଳ ହେଉଁ, କେବଳ ସେହି ଭଗବାନଙ୍କୁ ପାଇବାଲାଗି ମାନ, ଅଭିମାନ ସମସ୍ତ ଭୁଲିଯାଇ, ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ସ୍ୱାର୍ଥ ବୁଦ୍ଧି, କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ସ୍ପୃହା ପରିତ୍ୟାଗ କରି ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ କରି ଚାଲିବାକୁ ହେବ । ଏହାହିଁ ଆମ୍ଭର କାମ୍ୟ ବସ୍ତୁ । ଆମର ଧ୍ୟାନ, ଜ୍ଞାନ ରହିବ 'ମୁଁ' ସମସ୍ତଙ୍କର ଦାସ । 'ମୁଁ' ସମସ୍ତଙ୍କର ସେବକ; ମୋର ପ୍ରଭୁହିଁ ମୋର ଇଷ୍ଟ, ମୋର ଗୁରୁ ଓ ତଦୀୟ ଭକ୍ତବୃନ୍ଦଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କେବଳ ନୁହେଁ ସମଗ୍ର ଜଗତର ଅଣୁ ପରମାଣୁ ମଧ୍ୟରେ ତାହାଙ୍କର ସତ୍ତା ନିହିତ ରହିଛି ଏହାର ଉପରେ । ତାହାଙ୍କର ନାମ ଗାଇ, ତାହାଙ୍କୁ ନିଜର ପ୍ରଣତି ଜଣାଇ ସର୍ବଦା ତାହାଙ୍କର ଲୀଳା ଓ ମହିମା ଜାଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବୁଁ । ଏହାହିଁ ହେବ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଆଶ୍ରମ ବାସର ଆଦର୍ଶ ।

ମାତ୍ର ଆଜିକାଲି ମଠ ମନ୍ଦିର ଓ ଆଶ୍ରମମାନଙ୍କରେ ମନୁଷ୍ୟର ବା ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷର ଓଜନ ହିସାବରେ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ବ୍ୟବହାର ହୋଇଥାଏ । ଯେ ଯେପରି ପ୍ରଣାମୀ ବା ସାହାଯ୍ୟ ଦେଇ ପାରିବ ତାହାର ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ତଦନୁପାତରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହେଉ । ଏସ୍ଥାନ ବିଶେଷରେ ଦେଖାଯାଏ, "ବଡ଼ଲୋକଙ୍କ ବୋଲି ତାଙ୍କର ନାମ, ସବୁ ଅଭ୍ୟାଗତର ଯାହାଙ୍କ କାମ ।" "ଭଲ ଲୋକ ବୋଲି ତାହାଙ୍କୁ କହୁ, ପରକୁ ପାରିଲ ଯିଏ ଭୁଲିଛି ।" ଇତ୍ୟାଦି । [illegible]

ଅନେକାନେକ ସାଧୁ ସନ୍ୟାସୀ ଓ ତ୍ୟାଗୀ ଅଜ୍ଞକାଳ ଆଶ୍ରମ ମୋହରେ ଆଶ୍ରମ ଧର୍ମକୁ ବର୍ଜନ କରି ଦେବାକୁ କୁଣ୍ଠିତ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଏବେ ଧୂଆଁ ଧୂଳି ଭରା ସହରରେ କେତେକ ମଠ ଓ ଆଶ୍ରମ ଅଛି, ସେଗୁଡ଼ିକର ବାହାର କିମ୍ବା ଅଭ୍ୟନ୍ତର ବା ଦଶା ଅଶୁ ନାହିଁ । ନମସ୍ତେ ଆକାଶ ବୃଷ୍ଟିରେ ପରିପ୍ଳାବିତ ହୋଇ, ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯାତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ଦୂରରୁ ଆସି ଯାଇଁ, ସନ୍ଥ ଓ ସୁନ୍ଦରଭାବରେ ପ୍ରକାର ଧନ୍ୟ ହୁଏ, ଶ୍ରଦ୍ଧା, ପ୍ରୀତି ଓ ଭକ୍ତି ଦେଇ ତାହାଙ୍କର ସେବା ଶୁଶ୍ରୂଷାରୁ ଏବଂ ସେଠାର ପ୍ରସାଦ ସେବନରୁ ମିଳ ଆନନ୍ଦ ପାଇ ଅଛନ୍ତି । ଏହା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାଣ ଆନନ୍ଦ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଉଠେ ।

ଆଶ୍ରମ, ମନ୍ଦିର ଓ ମଠ ପ୍ରଭୃତି ଶାନ୍ତି ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଓ ଆନନ୍ଦର ପ୍ରତୀକ । ମାତ୍ର ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ବିବାଦ ଏହାର ପ୍ରତିକୂଳ । ସଂସାରରେ ବିଭାଗ ପ୍ରତି ମାନବ ଆଶ୍ରମକୁ ଆସି ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ସ୍ୱାର୍ଥସଂଘାତ କୋଳାହଳ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଓ ଦଳଗତ ସ୍ୱାର୍ଥର ସଂଗ୍ରାମ । ସଂସାରରେ ଯାହା ପ୍ରକୃତ ଏଠାରେ ତାହା ଉଲଗ୍ନ । ମଠାଧୀଶ ସାଧୁ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ, ତ୍ୟାଗୀମାନେ ବା ସେବକମାନଙ୍କର ଅଭଦ୍ର ବା ରୂକ୍ଷ ବ୍ୟବହାର, ଧର୍ଷଣ, ଉତ୍ତେଜନା ଓ କୁତ୍ସିତ ଅଶ୍ରାବ୍ୟ ଭାଷାରେ ଗାଳିଗୁଲଜ, ପରନିନ୍ଦା, ପରଚର୍ଚ୍ଚା ଆଦିକୁ ଆଶ୍ରୟ କରିବାର କୁଟ ପ୍ରବୃତ୍ତି, ମିଥ୍ୟାଚରଣ ଓ ନାନା କୁତ୍ସିତ କାର୍ଯ୍ୟ ମଠ, ମନ୍ଦିର ଓ ଆଶ୍ରମାଦିର ମର୍ଯ୍ୟାଦାକୁ ଏକାବେଳେ କଳଙ୍କିତ କରୁଅଛି । ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ଦେଖା ଯାଏ ଯେ କତିପୟ ତ୍ୟାଗୀ, ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଓ ଜ୍ଞାନୀମାନେ ଆତ୍ମ ସମାଲୋଚନାର ପାତ୍ର ହୋଇ ଅଛନ୍ତି । କାରଣ "ଅନ୍ତର୍ଦୃଷ୍ଟି ଆତ୍ମଦର୍ଶିନୀ ଶିକ୍ଷା" ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ, ... କେବଳ ମୁଖସ୍ଥର ଜିନିଷ ନୁହେଁ । ଏହାର ଯଥାର୍ଥ ... ଆବଶ୍ୟକ ।

ଦେବଭୂମି ଭାରତବର୍ଷ ଆଜି ଛିନ୍ନବିଛିନ୍ନ, ଗ୍ଲାନିପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ଦୁଃଖ ଦାରିଦ୍ର୍ୟରେ ଜର୍ଜ୍ଜରିତ । ସର୍ବସ୍ୱ ହରାଇ ସେ ଅତୀତର ଗୌରବମୟ ସ୍ମୃତି ଆଡକୁ କାତର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ରହିଅଛି । ମହାପୁରୁଷମାନଙ୍କର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଭାରତବର୍ଷକୁ ନୂତନ ଭାବରେ ଗଢ଼ିବାଲାଗି ଯେଉଁ ଶୁଭଦିନ ସମାଗତ ହୋଇଅଛି, ଏହି ଶୁଭ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆଜି ଭାରତର ସମସ୍ତ ଧର୍ମପୀଠ ଅନାଶ୍ରିତ କର୍ମଯୋଗ ଅବଲମ୍ବନପୂର୍ବକ ଅଦ୍ୱୈତାମୃତବର୍ଷିଣୀ ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭଗବତ ଗୀତାକୁ ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ଉପଲବ୍ଧି ଓ ସମଗ୍ର ଜଗତର ଜାତି ଧର୍ମ ନିର୍ବିଶେଷରେ ସର୍ବବିଧ ମଙ୍ଗଳ ସାଧନ କରି ଜନସମାଜର ସେବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ରତୀ ହେଉ । ସେସବୁ ସ୍ଥାନରୁ ଏପରି ଆଦର୍ଶ ଏପରି ଶିକ୍ଷା ଓ ଏପରି ଶକ୍ତିର ଧାରା ପରିବେଶିତ ହେଉ ଯାହା ଦୁଃଖ ଜର୍ଜ୍ଜରିତ ଭାରତ ତଥା ସମସ୍ତ ଜଗତର କୋଟି କୋଟି ନରନାରୀଙ୍କର ପ୍ରାଣରେ ଶାନ୍ତି, ତୃପ୍ତି ଓ ଆନନ୍ଦ ଦେବାକୁ କ୍ଷମ ହେବ । ତେବେ ଅସ୍ମମାନଙ୍କର ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ହେବ ଭାରତର ସଙ୍ଘଶକ୍ତିର ଚାଳକ । ତାହାହେଲେ ସେହି ପରିଚାଳକମାନଙ୍କୁ ସେହିପରି ଶକ୍ତିମାନ, ସାଧକ, ଆଦର୍ଶନିଷ୍ଠ ଓ ତ୍ୟାଗୀ ହେବାକୁ ହେବ । ଆର୍ଯ୍ୟ ଗୌରବ ମଠ, ମନ୍ଦିର ଓ ଆଶ୍ରମ ଏହି ଭାରତବର୍ଷର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରକ୍ଷାକରୁ ଏହାହିଁ କାମନା ।

ଗୀତା ତତ୍ତ୍ୱ

ଅନ୍ତର, ଅଭ୍ୟାସ ଓ ନିଷ୍ଠା ଭେଦରେ କର୍ମ ସାଧାରଣତଃ ଦୁଇ ପ୍ରକାର । ଯଥା ସକାମ କର୍ମ ଓ ନିଷ୍କାମ କର୍ମ । ସକାମ କର୍ମ ଫଳସିଦ୍ଧି ଓ ତାମସିକ ଗୁଣର ପରିଚାୟକ । ଏହାଦ୍ୱାରା କର୍ମୀ ଗୋଟିଏ

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବେଷ୍ଟନୀ ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି କର୍ମଲବ୍ଧ ଫଳରେ ଆନନ୍ଦ ବା ବିଷାଦ ଅନୁଭବ କରି ସୁଖୀ ବା ଦୁଃଖୀ ହୋଇଥାଏ । ଏପରିକି ଲବ୍ଧ ଫଳରେ ସ୍ଥଳ ବିଶେଷରେ ହତାଶ ହେଲେ ଅନେକସ୍ଥଳରେ କର୍ମୀ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିଥାଏ । ସେହିପରି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବରେ ସୌଭାଗ୍ୟବଳରେ Lotery (ଜୁଆଖେଳି) ପ୍ରଭୃତିରେ ପୂର୍ଣ୍ଣକାମ ହୋଇଗଲେ କେହି କେହି ଆତ୍ମହରା ହୋଇ ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କରିଥିବାର ମଧ୍ୟ ଉଦାହରଣର ଅଭାବ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ନିଷ୍କାମ କର୍ମୀ ସାଧାରଣତଃ ସାତ୍ତ୍ୱିକ ଭାବାପନ୍ନ । ତାହାର ଫଳ-ଲାଭ ବା କ୍ଷତିରେ ହର୍ଷ ବିଷାଦ ଅନୁଭବ କରିବା ଦୂରେ ଥାଉ ବରଂ ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ନୂତନ ନୂତନ କର୍ମର ପନ୍ଥା ଆବିଷ୍କାର କରି ନିଜେ ନିଜେ ଆତ୍ମପ୍ରସାଦ ଲାଭ କରି ଆବଶ୍ୟକମତେ ଜନସାଧାରଣରେ ପ୍ରତ୍ୟେକକୁ ଏହିପରି ନିଷ୍କାମ କର୍ମୀ ହେବାଲାଗି ଉତ୍ସାହ ଦେଇଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ ନିଷ୍କାମ କର୍ମୀମାନେ ସର୍ବଦା ନିରଳସ, ଉତ୍ସାହୀ, ନିରାମୟ (ରୋଗଶୂନ୍ୟ) ଓ ଦୀର୍ଘଜୀବୀ । ଏମାନଙ୍କ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରର ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନାହିଁ । ଅସୀମ । ନିଷ୍କାମକର୍ମୀମାନେ ଭୀଷ୍ମଦେବାଦି ମହାତ୍ମା ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ପରି ଇଚ୍ଛାମୃତ୍ୟୁ କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ । ତେଣୁ ଉକ୍ତି ଅଛି :—

"ଅୟଂ ନିଜଃ ପରୋ ବେତି ଗଣନା ଲଘୁଚେତସାମ୍ ।
ଉଦାର ଚରିତାନାନ୍ତୁ ବସୁଧୈବ କୁଟୁମ୍ବକମ୍ ।"

ତେଣୁ ନିଜକୁ ଦେଶ ସେବକ, ଗୋ ସେବକ ବା [illegible] ସେବକ ରୂପେ ପରିଚୟ ଦେବା ପୂର୍ବରୁ "କର୍ମଣ୍ୟେବାଧିକାରସ୍ତେ ମାଫଳେଷୁ କଦାଚନ" ଭଗବାନଙ୍କର ଅର୍ଜୁନ ପ୍ରତି ଏହି ସୁମହତ ନୀତିବାକ୍ୟ ଅନୁସରଣ କରି ଶ୍ରୀମଦ୍ [illegible] ପ୍ରାଥମିକ

ଧ୍ୟାନ ମଗ୍ନ "ଅଦ୍ୱୈତାମୃତ ବର୍ଷିଣୀ" ଚୂର୍ଣ୍ଣ କର, ଜାତି, ଧର୍ମ, ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ନିର୍ବିଶେଷରେ ସେବକ ହୋଇ କର୍ମ କର ଯାଇ ଜଗତରେ [illegible] ଦେବାକୁ ହେବ । କାରଣ ଏହା ଅସମ୍ପ୍ରଦାୟିକ । [illegible] କଥା [illegible] ବର୍ଣ୍ଣିତ ଥିବା [illegible] ଅନ୍ତୁ ତାକୁ [illegible] ଥାଏ । [illegible] ଗୁରୁ. ଗୀତା [illegible] ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର [illegible] ସମସ୍ତ [illegible] ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର [illegible] ସମସ୍ତ [illegible] ଅନ୍ତର୍ମୁଖୀ କରି [illegible] ପାର ଅଛନ୍ତି, [illegible] ମିଳୁଅଛି । ଗୀତାର [illegible] ଯେ ଅଦ୍ୱୈତାମୃତ ବର୍ଷଣ [illegible] ଭବରେ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ । ସମୁଦାୟ ଗୀତାର ଏକମାତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟ :—

ମନ୍ମନା ଭବ ମଦ୍ଭକ୍ତୋ ମଦ୍ଯାଜୀ ମାଂ ନମସ୍କୁରୁ
ମାଂ ଏବୈଷ୍ୟସି ସତ୍ୟଂ ତେ ପ୍ରତିଜାନେ ପ୍ରିୟୋଽସି ମେ ।

ଜଗତର ଭକ୍ତ, ଯୋଗୀ, ଜ୍ଞାନୀ ଓ ଆନୁଗତ୍ୟ [illegible] ଗୀତାର ମୂଳ ଆଦେଶ । [illegible] ଯୋଗୀ ଓ ସକଳ ସାଧାରଣଙ୍କ ସେହି [illegible] 'ଅଦ୍ୱୈତାମୃତ [illegible]' । ଅଦ୍ୱୈତାମୃତ ଦ୍ୱାରା ଆତ୍ମସମର୍ପଣ [illegible] ଗୀତା [illegible] ଏହା ହିଁ କିଏ [illegible] ବୁଝିପାରି [illegible] ଅଦ୍ୱୈତ [illegible] ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ [illegible] ଗୀତା [illegible] କହିବାର [illegible] କରିଅଛି ଅଦ୍ୱୈତଭାବକୁ [illegible] କହିଥିବାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଏହି ଯେ, ତାହା [illegible] ଆଉ ମୁକ୍ତିର ଲକ୍ଷ୍ୟ ରହେନାହିଁ । ଅଦ୍ୱୈତ ଭାବ ମନୁଷ୍ୟକୁ [illegible] ସଂସାରରେ

ପକାଇ ଥାଏ । ତେଣୁ ଉଦ୍ଧାର ମୁକ୍ତି ବସ୍ତୁ ବା ଅଣକାର ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ । ଗୀତା ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଅଦ୍ୱିତାମୃତ ନିହିତ ଅଛି ତନ୍ମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତ ମାନବ ଜାତିର ଅଧିକାର । ତାହା ଆହରଣ କରିପାରିଲେ ମନୁଷ୍ୟ ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ହେବ । ଧର୍ମ ଅବଲମ୍ବନ କରି ସାଧନା ସୂତ୍ରରେ ଗୀତା ମାର୍ଗରେ ଚାଲି ହେଲେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ମାନସିକ ଅବସ୍ଥା କୌଣସି ନୂତନ ଆକାର ଧାରଣ କରିବ । ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସ୍ୱୀୟ ଜୀବନ ପଥରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରୂପୀ ଭଗବାନଙ୍କର ସମୁଜ୍ଜ୍ୱଳ ମୂର୍ତ୍ତି ନିଜ ସମ୍ମୁଖରେ ଦର୍ଶ ଲାଭକରି କୁରୁ ପାଣ୍ଡବୀୟ ମହାଭାରତ ଯୁଦ୍ଧରେ ଅନ୍ତରେ ଜୟଲାଭ କରି ପୃଥିବୀର ଜଣେ ଆଦର୍ଶ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି । ତେଣୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜାତି, ଧର୍ମ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ନିର୍ବିଶେଷରେ ନିଜ ନିଜ ଜୀବନର ଚରମ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଉପନୀତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ସମସ୍ତ ଉପନିଷଦ, ପୁରାଣ, ମହାପୁରାଣ ଓ ବେଦର ସାରସଂଗ୍ରହ ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭଗବଦ୍ ଗୀତାର ଶ୍ରେୟ ଜ୍ଞାନ ଓ ସାଧନାକୁ ସିଦ୍ଧିଯୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟିତ ହେବା ଏକାନ୍ତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ପ୍ରାର୍ଥନା

ଗୁରୁ ନା ହେବାକୁ ମହାତ୍ମ୍ୟ ମୁହିଁ
କର ମୋତେ ତୃଣ ଗୁଛି,
ଅତି ବଡ଼ଲୋକ ହେବାକୁ ନ ଚାହେଁ
କର ମୋତେ ହୀନ ତୁଚ୍ଛ । ୧ ।
ବୃହତ ହେବାକୁ ନାହିଁ ମୋ ବାସନା
କର ମୋତେ ଧୂଳି ପଦ,

ବ୍ରାହ୍ମଣ ହେବାକୁ ନ ମାଗଇ ମୁହିଁ
ଭର ମୋତେ ନୀଚ ଶୂଦ୍ର । ୨ ।
ସେନାପତ ହେଉ ଅଉ କେହ୍ନ ମୋତେ—
କର ପଦାତକ ସୈନ୍ୟ
ଧନ ଓ ସମ୍ପତ୍ତି ଦଅ ସମସ୍ତଙ୍କୁ
ଦଅ ମୋତେ ଶର ଦୈନ୍ୟ । ୩ ।
ଗୁହେଁ ନା ହେବାକୁ କାହାର ମୁଁ ପ୍ରଭୁ
ରହିବି ସବୁର ଭୃତ୍ୟ
ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଦ ତଳରେ ମୋହର
ଆସନ ପାତିବ ନିତ୍ୟ । ୪ ।
ଦଅ ମୋତେ ଏକ ପର୍ଣ୍ଣ-କୁଟୀର
ନ ଗୃହେଁ ରାଜଭବନ
ରାଜାର ଆସନ ଗୃହେଁ ନାହିଁ ମୁହିଁ
ଦଅ ମୋତେ କୁଶାସନ । ୫ ।
ସହସ୍ର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦୀପର ଆଲୋକେ
ଗୃହେଁ ନାହିଁ ମୁହିଁ ଦୀପ୍ତି
ଖଦ୍ୟୋତର କ୍ଷଣ ପ୍ରଭାରେ ଯେମନ
ହୋଇବ ମୋହର ତୃପ୍ତି । ୬ ।
ଧନିକମାନଙ୍କ ଧନରେ ଯେପରି
ନ ହୋଇବ ମୁହିଁ ଲୁବ୍ଧ
ଗରିବ ସହିତ ଗରିବ ହେବାକୁ
ନ ହୋଇବ ଯେମନ୍ତେ କ୍ଷୁବ୍ଧ । ୭ ।
ଗୃହେ ନାହିଁ ଯଶ ସମ୍ମାନ ପୌରୁଷ
ନା ଗୃହେଁ କୌଣସି ଗର୍ବ

ଲୋକଙ୍କ ନିନ୍ଦାର ଅବବଣେ ମୋର
ଯାହା ଅଛି ଡର ଖର୍ବ । ୮ ।
ସ୍ନେହ ଓ ମମତା ନଶ୍ବରଇଁ କାର
ସବୁରି ଘୃଣାର ପାତ୍ର
କରନ୍ତୁଉପେକ୍ଷା ଘୃଣା ପଛେ ମୋତେ
ସର୍ବେ ମିଳି ଦବା ସତ୍ତ । ୯ ।
ଗୃହେଁ ନାହିଁ ମୋକ୍ଷ ଗୃହେଁ ନାହିଁ ସ୍ୱର୍ଗ
ଗୃହୁଁ ନାହିଁ ମୁହିଁ ପୁଣ୍ୟ
ଯାହା କଷ୍ଟ କଲେଁ ବିବେକ ତହିଁରେ
ନହୁଅଇ ଯେତେହେଁ କ୍ଷୁନ୍ନ । ୧୦ ।
ମନ୍ଦରେ ମନ୍ଦିରେ ଖୋଜି ଖୋଜି ଯେତେହେଁ
ନପକାଏଁ ପଦ ଚିହ୍ନ
ଧରଣୀର ପୂତ ଧୂଳିକଣାଟିକୁ
ନଦେଖିବି ତବ ଭିନ୍ନ । ୧୧ ।
ଭିକାରୀ ପରି ମୁଁ ଦୁଆରେ ଦୁଆରେ
ବୁଲି ନ ପାଇବି ଶଙ୍କା
ତୁମରି ଦୁଆରେ ପରିଶେଷେ ଯିବି
ବଜାଇବି ଜୟ ଡଙ୍କା । ୧୨ ।

ମାନବ ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟ

"ଲଭି ଏ ମନୁଷ୍ୟ ଜନ୍ମ ଲଭଣ ଏ ବୁଦ୍ଧି ଓ ହୃଦୟ
ଆତ୍ମଘାତୀ ସେ ଜନ ଯେ ପରମାୟୁ ବୃଥାକରେ କ୍ଷୟ"

ଭକ୍ତକବି ମଧୁସୂଦନ

ଆତ୍ମଜ୍ଞାନ ଲାଭହିଁ ମନୁଷ୍ୟର ମୁଖ୍ୟ ବ୍ରତ । ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ମନୁଷ୍ୟ ଜନ୍ମ ପାଇ ଆତ୍ମଜ୍ଞାନ ଲାଭର ସୁଯୋଗ ଏବଂ ସୌଭାଗ୍ୟ ମିଳି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ, ଯେଉଁମାନେ ତାହାର ସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର ନ କରି ଆଳସ୍ୟ ଓ ଜଡ଼ତାରେ ଅମୂଲ୍ୟ ସମୟ ବିନଷ୍ଟ କରନ୍ତି ଜଗତରେ ସେହିମାନେହିଁ ସର୍ବାପେକ୍ଷା ବଡ଼ଶାସ୍ତି ଯୋଗ୍ୟ ଅପରାଧୀ । ସେମାନଙ୍କର ମତେ ଚିହ୍ନିବା ଉଚିତ ଯେ, ଏହି ଜଗତରେ ସର୍ବାପେକ୍ଷା ବଡ଼ ଅପରାଧୀ ଆତ୍ମଘାତୀ ଦଳ । ଜଗତରେ ଯେତେ ଅଶାନ୍ତି ଓ ଅନର୍ଥ ଏହିମାନେହିଁ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାନ୍ତି । ଏହି ଆତ୍ମଘାତୀ ଦଳ ଜଗତରେ ଯେତେବେଳେ ବୃଦ୍ଧିପ୍ରାପ୍ତ ହୁଅନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଜଗତରେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଉପଦ୍ରବ ଓ ଅଶାନ୍ତି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ । ଏପରିକି ମାନବ ସଭ୍ୟତା ଏମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରାହିଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଧ୍ୱଂସପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ଜୀବନରେ କେତେ ଧନ ସଞ୍ଚିତ ହେଲା, ଅବା କେତେ ଲାଭ ହେଲା, ଏହା ବଡ଼କଥା ନୁହେଁ । ଅସଲ କଥା ହେଲା ଆମେମାନେ ମନୁଷ୍ୟ ହୋଇ, ମାନବ ଜୀବନ ଲାଭକରି ଆତ୍ମଜ୍ଞ ହୋଇ ପାରୁଅଛୁଁ କି ନାହିଁ ? ମୁଁ କିଏ — ଜାଣିବାର ଇଚ୍ଛା ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେହି ଜ୍ଞାନର ଅଧିଗତ ହୋଇଅଛୁ କି ନାହିଁ ? ଆମ୍ଭେମାନେ ଆତ୍ମଜ୍ଞାନ ଲାଭରେ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ନ ପାରିଲେ ମୁକ୍ତି ଅନ୍ତତଃ ଅମୃତ ଲୋଡ଼ାଏ ଅକ୍ଳାନ୍ତ ଅନ୍ତରର ପ୍ରଯତ୍ନ ଅଛି କି ନାହିଁ ? ଆତ୍ମଜ୍ଞାନ ଲାଭ କରିବାର ମାନବ ଜୀବନର ଏହାହିଁ"

ସର୍ବାପେକ୍ଷା ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ଜିଜ୍ଞାସ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ । କେତେକ ଲୋକଙ୍କୁ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଅପସ୍ପୃହୀ ମଧ୍ୟ ନକରି ଶାନ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରୁଁ । ଅଥଚ ସେହି ଶାନ୍ତିର ଧାର ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଅବହେଳିତ ।

ଅବସର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନରନାରୀଙ୍କର ହୃଦୟରେ ଜାଗେ କିମ୍ପା ଭଗବାନ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କୁ କାହିଁକି ମନୁଷ୍ୟ ଭାବେ ଏହି ଜଗତକୁ ପଠାଇ ଅଛନ୍ତି, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ତାହାର ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ ଲାଗି ଚିନ୍ତିତ ହେବା । କିନ୍ତୁ କୌଣସି ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ନ କରି ଭଗବାନ କାହିଁକି ଅମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀ ଅପେକ୍ଷା ଚିନ୍ତା ଅଧିକ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ, ସ୍ଥାୟିତ୍ୱ ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁର ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରଦାନ କରି ମାନବରୂପେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି ? ମାନବ ରୂପରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିବା କୋହାଏ ବଡ଼ ଭାଗ୍ୟର କଥା ; ଯେତେବେଳେ ଏହି ଚିନ୍ତାରେ ମନ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ଯାଏ, ସେତେବେଳେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ମନରେ କୋହାଏ ଅଦ୍ଭୁତ ଆନ୍ଦୋଳନ ଉପୁଜି ଥାଏ । ଏହି କ୍ଷେତ୍ର ଅପୂର୍ବ ସୃଷ୍ଟି କୌଶଳ ମଧ୍ୟରେ ମନୁଷ୍ୟ ସର୍ବାପେକ୍ଷା ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ବସ୍ତୁ । ତଦପେକ୍ଷା ଦୁର୍ଲ୍ଲଭତର ବସ୍ତୁ ମନୁଷ୍ୟର ମନ ।

"ମୁଁ କିଏ"—ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ମନରେ ଜାଗେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏହି ଚିନ୍ତା ଧାର୍ମିକ ଚରିତ୍ର ତୁଲ୍ୟ ଚିତ୍ତ ସମୁଦ୍ରକୁ ଆକୁଳ କରି ପ୍ରଶାନ୍ତ ବାଣୀ ମଧ୍ୟ ଦିଏ । ସେତେବେଳେ ଦେଖ ମାନବ ଏହି ଚିନ୍ତାକୁ ବିଲୀନ ହେବାକୁ ନ ଦେଇ କ୍ରମଶଃ ଗଭୀର ଚିନ୍ତା କରି, ଅନ୍ତରାତ୍ମାର ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ସମାଧାନରେ ଯାଇ ଉପନୀତ ହୋଇଥାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ମନର ଦ୍ୱିମୁଖୀ ଗତି । ମନୁଷ୍ୟର ମନ ସ୍ୱଭାବତଃ ଅନ୍ତର୍ମୁଖୀ ହେବ ନାହିଁ ... ସେହି

ଜୀବମାନ ମାନବର ମନ ଆସ୍ଥାବନ୍ତୀ ହୋଇଥାଏ ମାନବ ମନର ଏହି ଜୈବଜୈବିକ ଚିନ୍ତାଧାରା ବା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବୃତ୍ତି, ଉଚ୍ଚ-ଚେତନାର ସ୍ଫୁରଣ ଆଦିରୁ ହୋଇଥାଏ । ବାସ୍ତବ ଜୀବନ ଆତ୍ମ ଚେତନା ଅନନ୍ତ । ଶାସ୍ତ୍ର ଚେତନାକୁ ଜାଗ୍ରତ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଶାସ୍ତ୍ର ଅଟେ । ଜନ୍ମ, ମୃତ୍ୟୁ, ଜରା, ଆଧ୍ୟାତ୍ମ ଧର୍ମ ଭାବ, ମାନ ଓ [illegible] ନିଜେ [illegible] ହୋଇ ଉଚିତ । [illegible] ଜଗତ ମନୁଷ୍ୟ ପାଇଁ ଆଦର୍ଶ [illegible] ଏକମାତ୍ର [illegible] । [illegible] ମାନବ ଜୀବନର [illegible] । [illegible] ଭଗବାନ ଏହି ମାନବ [illegible] [illegible] । [illegible] ଆଧ୍ୟାତ୍ମ [illegible] [illegible] ।

[illegible] ମାନବ [illegible], ଏହି [illegible] ଆଦିକାଳରୁ [illegible] ସ୍ୱାର୍ଥ, [illegible] [illegible] [illegible] ଉଚିତ । ତାହାର [illegible] । [illegible] [illegible] ଆତ୍ମା [illegible] [illegible] ସମସ୍ତ [illegible]

ସେ [illegible] । [illegible] ସେଥିପାଇଁ [illegible] [illegible] [illegible] ।

ଆଜିକାଲି [illegible] ଲକ୍ଷ କରୁଥିଲେ । [illegible] [illegible] ଅଭିଶାପ [illegible] [illegible] ଯୋଗୁଁ ଆଜିର ପୃଥିବୀ ଧ୍ୱଂସ ହେବ [illegible] । [illegible] ସୁଖ, [illegible], [illegible] । [illegible] । [illegible] କିଏ [illegible] ? [illegible] ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର [illegible]! [illegible] । [illegible] [illegible] [illegible] । [illegible] ଶାନ୍ତି [illegible] [illegible] । [illegible] ଅନୁଭବ ହୁଏ ।

ଅସ୍ତ୍ରମାନେ [illegible] । ଅସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କ ଶକ୍ତିର [illegible] ନାହିଁ । [illegible] ଅସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କୁ [illegible] । [illegible] କିଏ ? ମଣିଷ [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ? [illegible] [illegible] ଦୁଃଖ [illegible], ଜୀବନ [illegible] । [illegible]

ବିଷରଣି ଭୁଲିଯିବ । ସେଥିର ଚୌଷଠି ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗିଯୋଗ ଆନନ୍ଦମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱାନୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ କରି ନାହିଁ । ମରଣ-ଦଣ୍ଡୀ ଅପରାଧୀକୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦରେ ଏକ ଜାତୀୟ ଭକ୍ତିମଣ୍ଡଳୀର ଏକାନ୍ତ ଆବେଦନ ଅତଏବ ଅନୁଗାମୀ ଦଳକୁ ଅଗ୍ରଣୀ ନ ଦେଖାଇ ବରଂ ସେମାନେ ଭକ୍ତିମଣ୍ଡଳୀକୁ ଘୃଣା କରୁଥାଉଁ । ଏଥିପାଇଁ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଜାତି ଏତେ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଅଛି । ଏହି ଦୁଃସମୟରେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ପରମାତ୍ମା ସ୍ୱୟଂ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ଭକ୍ତି ଭକ୍ତିମଣ୍ଡଳୀହିଁ ଏକମାତ୍ର ଭରସା ।

ଭକ୍ତି ପ୍ରଦର୍ଶିତ ସେହି ପନ୍ଥା କଅଣ ? ଉତ୍ତର "ଅନୁଷ୍ଠାନ ଭଜନ ପଥ ।" ଏହାଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପଥ ନାହିଁ । ଧ୍ୟାନ ସମାହିତ ଶରୀରର ଦୀର୍ଘକାଳ ସାଧନା ପରେ ଭକ୍ତିମାନେ ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନ ଭଜନ ପଥରେ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କୁ ଆଗମ ପ୍ରଦାନ କରି ଯାଇ ଅଛନ୍ତି । ଭକ୍ତିପଥ ନରନାରୀମାନଙ୍କର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପଥରେ ଶାନ୍ତି ଆସି ନାହିଁ ବା ଆସିବା ଅସମ୍ଭବ । ଭକ୍ତମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ଯାହା, ଭକ୍ତିମାନଙ୍କର ଯାହା କଥା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଅଭିନନ୍ଦନୀୟ ! ସମସ୍ତ ଶୋଭନ ଭାବ ଅନୁକରଣ କରି କୁହା ନାହିଁ ଏକମାତ୍ର ଅନୁଷ୍ଠାନ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ଗ୍ରହଣୀୟ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଆମ୍ଭେମାନେ ଆଜି ଏହି ସବୁ ଭୁଲି ଯାଇ କି ଉନ୍ନତି କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହୋଇବ କି ?

ସେହିଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭକ୍ତିମାନଙ୍କର ଶଙ୍ଖରେ, ସତ୍ୟପ୍ରକାଶ ମହାତ୍ମାମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଅଶ୍ରଦ୍ଧା, ସେହିଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର କୌଣସି ଦୁର୍ଗତି ଦୂର କରିବାକୁ ହୋଇ ନାହିଁ । ଏତେବ ଦୁର୍ଗତିର ଏକମାତ୍ର କାରଣ ଭକ୍ତି ବାଣୀରେ ଅଶ୍ରଦ୍ଧା । ଜୀବନ ଦେଇ ଭକ୍ତିମାନଙ୍କ ସାଧନାରେ ଅଗ୍ରସର

[illegible] ଖାଇ ଅଛନ୍ତି [illegible] ଅନୁମାନ [illegible] ଅନୁମାନଙ୍କୁ [illegible] ନାହିଁ । [illegible] ଠିକଣା [illegible] ଅଟେ । [illegible] ମହାନ [illegible] ଏହାହିଁ ବୁଝନ୍ତି ।

କାଶ୍ମୀର [illegible]

[illegible]

— [illegible] —

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ଅର୍ଥାତ [illegible], [illegible] ଦାୟିତ୍ୱ [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ଉନ୍ନତ ଅବସ୍ଥା ଲାଭ ହେବା ପରେ ଭଗବଦ୍‌ଦର୍ଶନ ଘଟେ। ଧ୍ୟାନହିଁ ଭଗବଦ୍‌ଦର୍ଶନର ଅବ୍ୟର୍ଥ ଏବଂ ଅମୋଘ ପନ୍ଥା।

ଧ୍ୟାନରେ ବସିବା ପାଇଁ ଚଉଦ [illegible] ବାସନା ଶୁଦ୍ଧ ମନୋବଳ ଥିବା [illegible] ଲାଭ କରିବାପାଇଁ ଧ୍ୟାନରେ ଅଧିକାର ଜନ୍ମେ। [illegible] ନୂତନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଗୋଟି ନିୟମ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ [illegible] ମନୋବଳ ଏବଂ ଦୃଢ଼ ଶକ୍ତିର ପ୍ରୟୋଜନ। ଧ୍ୟାନରେ ବସି, ଧ୍ୟାନର ସୋପାନ ଅତିକ୍ରମ କରି [illegible] ମାନଙ୍କୁ [illegible] ([illegible]) [illegible] ମଧ୍ୟ [illegible] ଅଛି [illegible] ସିଦ୍ଧି [illegible]

ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କରେ [illegible] ଧ୍ୟାନ। [illegible] କରନ୍ତି। [illegible] ଧ୍ୟାନ [illegible] ମଧ୍ୟ [illegible] ଉପରେ ଧ୍ୟାନ କରିବାକୁ ହେବ। [illegible] ଅନୁଯାୟୀ [illegible] ଦୋଷ [illegible]

ଉତ୍ତେଜିତ, ପ୍ରାଣବନ୍ତ ଏବଂ ସକ୍ରିୟ ହୋଇ ଉଠେ । ଏଥିରୁ ଅନ୍ତ-
ର୍ଜଗତରେ ଏହି ଗୋପ୍ୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଧାରଣା କରେ—ମୋର
ସମଗ୍ର ସତ୍ତା ଏବଂ ମନ ପ୍ରାଣରେ ଯାହା [illegible] ସେ
ଓତଃପ୍ରୋତ ଭାବରେ ବିଜଡ଼ିତ ହୋଇ ରହିଥିବାର ଅନୁଭୂତି
କରନ୍ତି । [illegible] ନିତ୍ୟ [illegible] ଅଟନ୍ତି ଯେ [illegible]
ସର୍ବଦା ବନ୍ଧମାନ ବାନ୍ଧି ଅଛନ୍ତି । ତାହାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଆତ୍ମାର [illegible]
ଧାରଣା ଅସମ୍ଭବ, ତଥା କହିବା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଇବାରେ ନାହିଁ ।
ଯେ ଧର୍ମମାନଙ୍କର ପ୍ରାଣରୂପେ, ବୁଦ୍ଧିରୂପେ ମନରୂପେ ଶରୀରରେ
ସ୍ଥାନର କରିବା । ସେହି ସେହିଁ ଅମୃତ ସର୍ବସ୍ୱ । ଏହି
ବୋଧରେ ଅନୁକ୍ଷଣ ଅବସ୍ଥିତି ରହିବାର ନାମହିଁ ଧ୍ୟାନ । ଏହି
ଭାବ ଧ୍ୟାନହିଁ ବଳରେ ଚିତ୍ତ ନିର୍ମଳ ସରସ—ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ହୋଇ
ଉଠେ, ଚିତ୍ତ ବିକ୍ଷେପ ନାହିଁ ଅନାସ୍ୱାଦିତର ବିଦୂରିତ ହୁଏ । ଚିତ୍ତ
ବିକ୍ଷେପ ଦୂରୀଭୂତ ହେଲେ ଜଗତର ଶାନ୍ତି ସୁଦୃଢ଼ ଭାବରେ
ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଭ କରେ ।

ଧ୍ୟାନର ଅର୍ଥ କଳ୍ପନା ବୃଦ୍ଧିର ଚିନ୍ତା ନୁହେଁ । ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବୋଧର
ସାଧନାହିଁ ଧ୍ୟାନ । ସେ ବୋଧ ଅତି ନିକଟରେ ଅଛନ୍ତି । ଏବଂ ସେ
ମୋର ପ୍ରାଣ, ବୁଦ୍ଧି, ହୃଦୟ ଏବଂ ଚେତନାର ସଞ୍ଚାଳକ । ସମସ୍ତ
କାର୍ଯ୍ୟର ଚାଳକ, ତାହାଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ ରଖିବା ଏବଂ ତାହାଙ୍କ
ବୋଧ ଅନୁଭବହିଁ ଧ୍ୟାନ । ସର୍ବଦା ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବୋଧର ସାଧନାରେ
ମନ ଲଗାଇଲେ ଅତି ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦର ଅନ୍ତରେ [illegible]
ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଉଠେ । ଚିତ୍ତ ବିକ୍ଷେପର [illegible]
ଅନ୍ଧକାରକୁ ବିଦୂରିତ କରିବାକୁ ହେଲେ [illegible]
ଆବଶ୍ୟକ, ସେହିପରି ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବୋଧର ସାଧନାରେ ସମସ୍ତ [illegible]

ଉତ୍ସର୍ଗ ଭଗବାନଙ୍କୁ ହେଲା ଏହା ସମ୍ଭବ କରିବାର ସହଜ କୌଶଳ । ସେ ଚେତନା ସମଗ୍ରରୂପେ ଉଦ୍ବୁଦ୍ଧ ହେଲେ—ମନ ମଧ୍ୟ ଏହି ଚେତନାକୁ ତୁରନ୍ତ ସ୍ୱଭାବରେ ଧାରଣ କରୁ ହେବ । ଭଗବାନ ମାନସିକ ଚିନ୍ତାରେ ନୁହେଁ—ଅସ୍ଥିର ମନସ୍କ ପ୍ରକାର ବାସନାରେ ତାହାଙ୍କର ଜାତୀୟଲୀଳା ଗୁଣ ଅଛି । ଏହି ବିଶ୍ୱାସ ଯେତେ ସୁଦୃଢ଼ ଏବଂ ଚେତନ ହେବ, ଅନ୍ତରରେ ଯେତେ ଜାଗ୍ରତ୍ ହେବେ ଈଶ୍ୱର-ବୋଧ ସେତ ପାରିବ ଧ୍ୟାନ ସେତେ ସହଜ ଏବଂ ଅନାୟାସ ହୋଇ ଉଠିବ । ଏହି ଧ୍ୟାନ ପ୍ରଗାଢ଼ ହେଲେ ସ୍ୱଭାବରେ ଭଗବଦ୍ଭାବ ପରିଣତ ହୋଇ ଯିବ, ତେବେ ଧ୍ୟାନ କ୍ଲେଶ ରହିବ ନାହିଁ । ସମସ୍ତ ସତ୍ତା ଆନନ୍ଦରେ ପୁଲକିତ ହୋଇ ଉଠିବ । ସମସ୍ତ ପଦାର୍ଥ ଦୃଶ୍ୟମାନ ଓ ଲୋକମାନ ଜଗତରେ ତାହାଙ୍କର ସତ୍ତା ବିଦ୍ୟମାନ ଥିବାର ବୁଝି ପାରିଲେ ଧ୍ୟାନ ସହଜ ହୋଇଥାଏ । ସାଧକମାନେ-ଯେତେବେଳେ ସ୍ଥୂଳ କ୍ରିୟାବଳୀରେ ଏହି ଧ୍ୟାନର ସନ୍ଧାନ ଲାଭ କରନ୍ତି ସେତେବେଳେ ଆଉ ସେମାନଙ୍କୁ ବଳାତ୍କାରରେ ବୃତ୍ତିନିରୋଧ କରିବାକୁ ହୁଏ ନାହିଁ । ଧ୍ୟାନରେ ଏହି ପଦ୍ଧତିହିଁ ସହଜ, ସରଳ ଏବଂ ଆନନ୍ଦମୟ । ପ୍ରାଣଶୂନ୍ୟ ବୋଧଶୂନ୍ୟ, ଧ୍ୟାନ ଦୀର୍ଘକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନୁଷ୍ଠାନ କଲେ ସୁଦ୍ଧା ତଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଫଳ ଲାଭ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ମନକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରି ନ ପାରିଲେ ନିରାପଦ ହେବା କଠିନ । ମାନସିକ ଜଞ୍ଜାଳ ଦୂର କରିବାକୁ ହେଲେ, ସାଧନା ଉପରେ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଆରୋପ ନ କରି ବିଶ୍ୱାସ ବା ବୋଧ ଆଡ଼କୁ ବିଶେଷ ଜୋର ଦେବାକୁ ହେବ । ପଶୁ ଏହି ବସିଅଛନ୍ତି, ଫଳକ ବଢ଼ାଇଅଛନ୍ତି, ପ୍ରାଣର ସ୍ପନ୍ଦନ ହେଉଅଛି ଏହା ଭିତର ଆମଙ୍କୁ

ବିଶ୍ୱାସର ସାଧନା ମାନସିକ କଳ୍ପନାହିଁ ହେଉଛି ବିଶ୍ୱାସ କରାଇବା ପଦ୍ଧତି ଏକମାତ୍ର ଅବଲମ୍ବନ । ଶ୍ରୀମୂର୍ତ୍ତିରେ, ବିଗ୍ରହରେ ପଞ୍ଚାବତାରାଦିରେ—ଏହି ବୋଧ ଆଣିବା ଲାଗି ପ୍ରଥମତଃ କଳ୍ପନା ଆଶ୍ରୟ ଭିନ୍ନ ଅନ୍ୟଗତି ନାହିଁ । ଏହି କଳ୍ପନାହିଁ ପରିଶେଷରେ ଜାଗ୍ରତ ଜ୍ଞାନରେ ପ୍ରାଣ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରେ ସାଧକ ପକ୍ଷରେ ସର୍ବାପେକ୍ଷା ବଡ଼ କଥା—ଏହି ଜାଗ୍ରତ ଭଗବତ ବିଶ୍ୱାସ । ପ୍ରତିବୋଧରେ ସେଥି ଭଗବାନ୍‌ଙ୍କୁ ଧରିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ତାହାଙ୍କର ପରଶ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ହେବ । ସର୍ବସ୍ଥାନରେହିଁ ସମଗ୍ର ଜଗତ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ଜାଗ୍ରତ ଜ୍ଞାନରେ ମନୁଷ୍ୟ ଈଶ୍ୱରତ୍ୱ ଲାଭରେ ଅଧିକାରୀ ହୋଇଥାଏ ।

ବିଶ୍ୱାସର ଏକତାନତାହିଁ ଧ୍ୟାନ । ଯେପରି ବିଚ୍ଛେଦ ନ ଘଟେ ଏଥିପାଇଁ ଯୋଗସୂତ୍ରକୁ ସର୍ବଦା ଏକା ଭାବରେ (ବୋଧ ଶକ୍ତିକୁ) ଜାଗ୍ରତ ରଖିବାକୁ ହେଲେ ଧୃତି ଶକ୍ତିର ପ୍ରୟୋଜନ । ଏଥିଲାଗି ସଦାଚାରୀ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ସାଧନା ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ପ୍ରାଥମିକ ଅଭ୍ୟାସରେ ଧ୍ୟାନରେ ବସିବାକୁ ହୁଏ, ପରେ ଧ୍ୟାନହିଁ ସାଧକକୁ ବସାଏ । ଯୋଗୀ ସ୍ପର୍ଶଲାଭରେ ନିଦ ଲାଗେ ସେହିପରି ଧ୍ୟାନ ମଧ୍ୟ ଲାଗିଯାଏ । ଏହି ଅବସ୍ଥା ଅବଶ୍ୟ ଉନ୍ନତ ସାଧକର ଲକ୍ଷଣ ।

ଚିତ୍ତବିକ୍ଷେପ ସାଧନା ପଥରେ ବଡ଼ ବିଘ୍ନକାରକ । ଏହି ବିଘ୍ନକୁ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ଯୋଗାଭ୍ୟାସ ଉପାୟ ଶ୍ରୀଗୁରୁ ମୂର୍ତ୍ତିରେ ପ୍ରାଣ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସ ଆଣୁ ସାଧନାହିଁ ଅଣୁପ୍ରାଣିତ । ଏହି ସହଜ, ସରଳ ପ୍ରାଣମୟ ସାଧନା ପ୍ରତି ଲକ୍ଷ ନ ଦେଇ ଆମ୍ଭେମାନେ ଯେତେ ସାଧନାର ଅଡ଼ମ୍ବରରେ ମନ ଲଗାଉଁ, ମାନସିକ ଦୁର୍ବଳ୍ୟ ସେତେ ବୃଦ୍ଧିପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ । ଏହି ଗହଳି ରହିଛି ବୋଲି ଆମ୍ଭେମାନେ ଅନେକ ସମୟରେ ଚକ୍ଷୁ ମାରିବାକୁ ବୃଥା ନାହିଁ । [illegible] ଧା

ବୋଧ ଜ୍ଞାନ ପରମ ସାଧନା । ଦଣ୍ଡା ଦୂରଦର୍ଶୀତାର ଅନ୍ତରର ବାସନାର ଯେଉଁ ଚେତନା ସବୁ ଅନୁମାନରେ ସତ୍ୟ ଓ ଧର୍ମ ବୋଲ [illegible] ଅଧୀନ କରିବା ସହାୟକ । ବୁଦ୍ଧିମାନଙ୍କ ଶାସ୍ତ୍ର [illegible] ବିଜ୍ଞାନ ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସ ସାଧନାରେ ଅସ୍ୱୀକାର ମଣିଷର ସହଜ ସାଧନା ଅଟେ ।

ନାସ୍ତିକ କିଏ ?

ଯିଏ ବା ଯେଉଁମାନେ ଈଶ୍ୱର ନାହାନ୍ତି (ଈଶ୍ୱରର ନାସ୍ତି, ନାସ୍ତି+ଇକ=ନାସ୍ତିକ) ଏହିକଥା କହନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ବା ସେହି ଦଳୀୟ ଲୋକଙ୍କୁ ନାସ୍ତିକ କୁହାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଅଛି ବା ନାହିଁ (Existence or nonexistence) କାହାର ପୂର୍ବର [illegible] ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ନାସ୍ତି-ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଅଛନ୍ତି ସେମାନେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରନ୍ତି ନାହିଁ । କାରଣ ଯାହା [illegible] ବସ୍ତୁ—ତାକୁ ଚିହ୍ନି ମାନୁ ବା ନ ମାନୁ, ତାହାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଉପରେ କେହିବି ସନ୍ଦେହ କରିନ୍ତି ନାହିଁ । ଯାହା କରାଯାଏ [illegible] କଲେ, [illegible] ଯଦି ଧନର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ସ୍ୱୀକାର କରୁଁ—ତେବେବି ତାହା ନେବାକୁ ଆମେ ଅଭାବ ବୁ ଝେ । ବାୟୁ ଓ ପ୍ରକୃତି [illegible] [illegible] ପରି [illegible] [illegible] [illegible] ଥଣ୍ଡା ଅନୁଭବ ଲୋକ ଅଛି । [illegible] ଅଛନ୍ତି [illegible] ଜୀବ ଅଛି । ବାୟୁର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଅଛି, ତେଣୁ ପ୍ରକୃତିରୁ ଦେଖା ଯାଉଅଛି । ଗଛ ଅଛି, ପଶୁ [illegible] ଅଛି । ଏହିପରି ଜୀବ ପ୍ରକୃତିର । [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ନ ମାନିବା ବା କହିବୁ ମାନି ନେବୁ ନ ମାନିବା ତର୍କ [illegible] ବଦଳାଇ

'ମୁଁ କହୁଅଛି', 'ମୁଁ ଲେଖୁଅଛି', 'ମୁଁ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାଧାନ କରୁଅଛି';—ଏହି 'ମୁଁ' କିଏ? ଶରୀରର ନାକ, କାନ, ଆଖି, ପାଟି, ହାତ, ଗୋଡ଼,—ଏ ସବୁ ଭିତରୁ କେଉଁଟି ମୁଁ? ଭଲ କରି ବିଚାର କରି ଦେଖିବା ଗଲେ ଏ ଗୁଡ଼ିକ ଭିତରୁ କେହି 'ମୁଁ' ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ସବୁ ଗୁଡ଼ିକ 'ମୋର'। ଅର୍ଥାତ୍ ଏହି ଶରୀର ଭିତରେ କେହି ଜଣେ ରହି ଶରୀରର ବିଭିନ୍ନାଂଶକୁ 'ମୋର' ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରୁଅଛି। ସୁତରାଂ 'ମୁଁ' ଶରୀର ନୁହେଁ, କିମ୍ବା ଶରୀରର ଅଙ୍ଗବିଶେଷ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ। ଏହା ଖୋଲାଖୋଲି ବୈଜ୍ଞାନିକ ପଦ୍ଧତିକୁ ବୁଝି ନ ପାରି ଅନେକ ଭୁଲ କରନ୍ତି—ବଡ଼ ବାଟରେ ପଡ଼ି – ବେଳେବେଳେ ଆଉ ଫେରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ। ପଦ୍ମପତ୍ରର ଜଳ ଭଳି [illegible] ଏହି ଶରୀର ଭିତରେ ଯେଉଁ ନିତ୍ୟ ବସ୍ତୁଟି କାର୍ଯ୍ୟ ସମସ୍ତ କରୁଅଛି ସେହି ନିତ୍ୟ ବସ୍ତୁ କିଏ? କେଉଁଠାରୁ ତା'ର ଜନ୍ମ? ତା'ର ମୃତ୍ୟୁ ଅଛି କି ନାହିଁ? ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ଠିକ୍ କେବେ ଖୋଜିଲେ ନାହିଁ —ଦେହଟାକୁ 'ମୁଁ' ବୋଲି ଭ୍ରମ କରି ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ କିନ୍ତୁ ଲାଭ ହେଉନାହିଁ।

ଅବଶ୍ୟ ଆମେ ଭୁଲିଯାଉ ନାହୁଁ ଯେ ଏହି ଦେହ ସେହି ନିତ୍ୟ ବସ୍ତୁଟିର ଆଧାର। ଅନନ୍ତ କାଳ [illegible] ଯୋନିଙ୍କ [illegible] ଯୁକ୍ତିକେ [illegible] ପଡ଼ିଛି—ଏହି [illegible] ଦେହ [illegible] ମନୁଷ୍ୟକୁ ଧନ୍ୟ କରିଛି। ତାର ସ୍ୱାଧୀନ [illegible] ମିଳିଛି ଓ ମିଳି ନାହିଁ ତଥାପି ଏହି [illegible] ଭିତର ଦେଇ ସେହି ବସ୍ତୁ [illegible] ଜାଣିବାକୁ ଶରୀର [illegible] ହେବା ଉଚିତ। ତେଣୁ ଦେହ ଦରକାର।

ଏ ଦେହ ଥିଲେ ସବୁ ପାଇ,
ଏଣେ [illegible] ହୁଏ।—[illegible]

ଦେହ ଭିତର ଦେହ ମୁଁ ନାମ ବସ୍ତୁର ସନ୍ଧାନ ପାଇବ— କେବଳ କେତେକ ଛଡ଼ା ଦେହର ଅନ୍ତରେ କିଛି ଦେଖିବା ନାହିଁ। ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି କେବଳ ଦେହର ଖାଦ୍ୟ ଅନ୍ନ ନେଇ ଯାଉ— ଲେଖିଲ କେଣି ନୁହନ୍ତି।

ସାଧକ ଦେଖିବେ—ଦେହ ଭିତରେ ସେଇ ପରମପୁରୁଷ ହିଁ। 'ମୁଁ' ଶବ୍ଦଟି 'ଅହଂ' ବା ଆତ୍ମା ଶବ୍ଦର ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ। 'ମୁଁ' ଏହି ପଦର ଅର୍ଥ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଆତ୍ମା, ଈଶ୍ୱର, ବା ବ୍ରହ୍ମ। 'ଆତ୍ମନ୍', ବା 'ଅହମ୍', ବା 'ମୁଁ'ର ମୌଳିକ ଅର୍ଥ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ, ସର୍ବ ଛମାଧା ହୁଏ।

"ଅହଂଭାବ ସହସ୍ରାଦାରାତ୍ ମନମୋହନଃ।"

—ଶ୍ରୀଭାଗବତ

ଫଳତଃ ଆତ୍ମଜ୍ଞାନ, ଅହଂଜ୍ଞାନ, ବା 'ମୁଁ' ଜ୍ଞାନ ସକଳ ଜ୍ଞାନର ମୂଳ। ଯେ ନିଜକୁ ଚିହ୍ନେ, ସେ ଜଗତର ସମସ୍ତ ପଦାର୍ଥକୁ ଜାଣେ। କେବଳ 'ମୁଁ' କିଏ ବୋଲି ସେ ଜାଣି ପାରେ, ମନୁଷ୍ୟ ଅଛି କୌଣସି ଜିନିଷ ତା'ର ଅଜଣା ରହେ ନାହିଁ। ନିଜକୁ ନ ଜାଣି ପାରିଲେ ହେଲା। 'ପଥର' 'ଖାଟ' ଆଦି ଜାଣିଲେ କିଛି ଜ୍ଞାନ ମାତ୍ର।

କିନ୍ତୁ 'ମୁଁ କିଏ', ଏହି ଜ୍ଞାନ ପାଇବା ନାହିଁ, ସେ ଜଡ଼ାସକ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତି ଏବଂ ଉନ୍ମାଦରୋଗୀ। ତା' ନିକଟରେ ଜଗତର କୌଣସି ବସ୍ତୁର ପ୍ରକୃତ ଜ୍ଞାନ ନଥାଏ। ଏଭଳି ଲୋକ ଶରୀରକୁ ଦେହ, ମନ, ବୁଦ୍ଧି, ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ବୃତ୍ତି ଓ ଅହଂକାର ଏ ସବୁକୁ ଅନାତ୍ମ ବା ଅନାତ୍ମାଭାବ ପଦାର୍ଥ ଆତ୍ମା ବା 'ମୁଁ' ବୋଲି ଭ୍ରାନ୍ତି କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ... ନାହିଁ ତାରଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ...

ଶରୀର ମୋମାନଙ୍କର କଣ୍ଠମାତ୍ର ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ । ସ୍ୱପ୍ନ, ସୁଷୁପ୍ତି ଓ ଉତ୍ପତ୍ତି ପ୍ରକୃତିର ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଆତ୍ମାଙ୍କର ଅଭାବ ନାହିଁ । ସେହି ପ୍ରକୃତି ସଂସ୍କୃତ ସହିତ ଶରୀର ଉତ୍ପତ୍ତି ସ୍ଥାନରେ ଥାନ୍ତି; ସେହିପରି 'ଦେହ' ଶେଷରୁ ଅବସାନ, ଶାସ୍ତ୍ରର ବିଚାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବିବେଚିତ ହେବ ।

ଦେହ ଓ ଇନ୍ଦ୍ରିୟମାନଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ଅସ୍ତିତ୍ୱ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଆତ୍ମା ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧଯୁକ୍ତ ହୋଇଲେ ତାହାର ସଂସାର ବନ୍ଧନର କାରଣ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ସେଥିରୁ 'ମୁଁ' ଦେଖୁଛି, କରୁଛି, ଲେଖୁଛି, ପଢୁଛି ବୋଲି ଭାବୁଛି, ବୁଦ୍ଧି ବାହାର କରୁଛି, ସତ୍ୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରୁଛି—ତାହା ସହିତ ଏହି ଦେହ ଓ ଇନ୍ଦ୍ରିୟର କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ । ଆତ୍ମା ବା ବ୍ରହ୍ମ—ଚୈତନ୍ୟ (Divine consciousness) ଏହିସବୁ ଅନାତ୍ମ ପଦାର୍ଥ ଠାରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର । ଏ ବିଷୟରେ ସ୍ୱାମୀ ଉନ-ବଶାନ୍ତ କହନ୍ତି—

"ଅନାଦିକାଳରୁ ସନାତନ ମାନବ ପ୍ରକୃତିର ଇତିହାସ ଆଲୋଚନା କଲେ ବୁଝାଯାଏ ଯେ, ଦେହ, ମନ, ବୁଦ୍ଧି, ପ୍ରାଣ, ଓ ଜୀବାତ୍ମାଙ୍କ, ଏହି ସମସ୍ତ ବସ୍ତୁ ଉପରେ ମାନବ ପ୍ରକୃତିର ଏକ ଅତୀନ୍ଦ୍ରିୟ ପ୍ରଧାନତମ ବସ୍ତୁ ଅଛି । ଏହି ଅପୂର୍ବ ବସ୍ତୁଟି ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ସବୁ ଜାତିର ସବୁ ଦେଶର ଧର୍ମରେ ବିଭିନ୍ନ ନାମରେ ନାମିତ ହୋଇଅଛି । ଏହି ଅପୂର୍ବ ପଦାର୍ଥଟିକୁ କେହି ଜୀବ ବା ଜୀବାତ୍ମା (Sprit) କେହି ଆତ୍ମା ବା ମୁଁ (self), ଅନ୍ୟ କେହି—ବିଶ୍ୱ-ଚୈତନ୍ୟ (universal Consciousness) କେହି ବା ବ୍ରହ୍ମ—ଚୈତନ୍ୟ (Divine Consciousness) ଆଖ୍ୟା ଦେଇଥାନ୍ତି । ଜୀବନର ଶ୍ରେଷ୍ଠତମ ଅଂଶରୂପେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ଏହାକୁ ବୁଝିବା ।"

ଏପ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ତପସ୍ୱୀଙ୍କ—ନାସ୍ତିକ କାହାକୁ କହିବା ? କଏ କାହାକୁ ନାସ୍ତିକ କହିବ ? ଏକ ବିରାଟ ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡ ପ୍ରବଳ ଭାବରେ ଜଳୁଅଛି ! କୋଟି କୋଟି ଅଗ୍ନି କଣା ଘୂରିଥରେ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ହୋଇ ଯାଉଅଛି —ପୁଣି ଲିଭି ଯାଉଅଛି । 'ସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗ' 'ଅଗ୍ନି'ଙ୍କ କଣା—ଅଗ୍ନିଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ । ସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗ ଯଦି ଅଗ୍ନିକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରେ—ତେବେ ଜୀବାତ୍ମା ପରମାତ୍ମାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରୁ । ଏହାର ମୂଲ୍ୟ କାହାରି ନାହିଁ ।

ମୋଟ କଥା, ଅଜ୍ଞତା ଏବଂ ଯୌବନର ଗର୍ବ ନେଇ ନେଇ ନିଜର ପିତୃପୁରୁଷଙ୍କର ଉକ୍ତିକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କଲାପରେ ମଧ୍ୟ ନାସ୍ତିକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତରେ ଯେଉଁ 'ମୁଁ' (ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ସ୍ୱରୂପ)ର ... ସତ୍ତା ସର୍ବଦା ଓ ସବୁବେଳେ ମନୁଷ୍ୟ ମନରେ ଜାଗ୍ରତ କରାଉଅଛି । ସେଇ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ—ଘନ ପରମାନନ୍ଦ—ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ମନୁଷ୍ୟ ଦେହ କେହି ହଟାଇ ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଶ୍ରୀଗୀତାଙ୍କ ଭାଷାରେ—

"କସ୍ତୁରୀ ମୃଗ ସମ,
ଖୋଜିଲ ବୃଥା ବନେ ବନେ ଫିରି
ଆପନ ଦେହ ମନ" ।

ଭାଗବତ କହନ୍ତି—

"ମୋ ମାୟା ମୋତେ ଅଗୋଚର" ।

ଓଁ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାର୍ପଣମସ୍ତୁ ।

ଜୀବନରେ ଧର୍ମର ଆବଶ୍ୟକତା ।

"'ଜୀବନରେ ଧର୍ମର ଆବଶ୍ୟକତା' କେବଳ ମନୁଷ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମ୍ଭବ । କାରଣ ଯାବତୀୟ ଜୀବଜନ୍ତୁ, ଉଦ୍ଭିଦ ଜଗତ ଓ ପଶୁ-ଜଗତ ପ୍ରାକୃତିକ ଧର୍ମ [illegible] ଅନୁସରଣ କରିଥାନ୍ତି । ମାତ୍ର ମନୁଷ୍ୟଠାରେ ମାନବିକତା [illegible] ଥିବାରୁ ପ୍ରାକୃତିକ ସ୍ୱଭାବଠାରୁ [illegible], ସେ ନିଜର ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ପ୍ରକୃତିର ନିୟମକୁ ଲଙ୍ଘନ କରି ଚାଲେ [illegible] ହୋଇଥାଏ । ଫଳରେ [illegible] ଓ [illegible] ପୁନଶ୍ଚ ତାହାକୁ ଆସିଥାଏ ।

ପୃଥିବୀର [illegible] ଅଂଶରେ [illegible] ଦେଖାଯାନ୍ତି । [illegible] ମଣିଷ, ପକ୍ଷୀ ବା ମନୁଷ୍ୟ [illegible], ସେମାନଙ୍କର ଶାରୀରିକ ଓ ମାନସିକ [illegible] ବହୁଗୁଣରେ ପୃଥକ [illegible] ଜ୍ଞାନ [illegible] ଉପଯୋଗୀ [illegible] କରନ୍ତି । [illegible] ଉପଯୋଗୀ [illegible] ମାତ୍ର ଏ [illegible] ସ୍ଥାନରେ ମନୁଷ୍ୟର [illegible] କାରଣ ମନୁଷ୍ୟ ନିଜର ବୁଦ୍ଧିବୃତ୍ତି [illegible] ପୋଷାକ ପରିଚ୍ଛଦ [illegible] ନିଜର [illegible] ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କ ନିଜର ସିଦ୍ଧି [illegible] [illegible] ପରିଚ୍ଛଦରେ ଏକରୂପତ୍ୱ [illegible]

ସମସ୍ତଙ୍କ (ତାହାର) ନିଦର୍ଶନ ଦେଖାଇ ସର୍ବଦ ଧିକ୍କାସ୍ପଦ ହୋଇଥାଏ । ମାତ୍ର ସାଧାରଣ ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ ମାନବ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଗୁରୁଙ୍କ ବାତୁଳତା ଦେଖାଇ ପରିଶେଷରେ ପୁନଶ୍ଚ ସତପଥକୁ ଆସିଥାନ୍ତି । ଯଥା —

"ମୁଁ, ନା, ତୁ"

ରହିଲି ଯେବେ ହାରି
ଏ ଭବ ମାୟା ପୁରୀ,
ମୁଁ ମନେ ଧାରଣା କଲି ଦେଲି ମାନବେ ହିଁ
ମୋ ମନ ଯୌବନ
ମୋ ଘର ମୋ ସ୍ୱଜନ,
ମୋ ବୁଦ୍ଧି ମୋ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ବଢ଼ୁ ଗରବେ ? । ୧ ।
ମୁଁ ବଳି ମୁହିଁ ହେଲି
ମୋର ମୁଁ ଯାହା ନେଲି,
ସତ୍ୟ ମୁଁ ଯା କହିଲି ମଣି ଗରବେ,
ସୁନ୍ଦର ମୋତେ ମୁହିଁ
ଅନନ୍ୟ ମୋହ ପାଇଁ,
ମୋ ଅହଙ୍କାର ପାଇଁ ଲୋକ ବଜବେ । ୨ ।
ଜ୍ଞାନ ବିଜ୍ଞାନ ବଳ
ହବୁ ମୋର କବଳ,
ଯମ ମୋ କିଙ୍କର ଏ ଭବେ ତାହିଁ

କଣ୍ଠ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମୂର୍ତ୍ତି
ଅଚଳ ଚଳ ଚୌଖୁଣ୍ଟି,
ସବୁ ଅଳଙ୍କ ଯେତେକ — ମୁଁ ଏଥି ନାହିଁ ! ୩ ।
ତୁମ୍ଭ ସେ ସୃଷ୍ଟିଧର
ତୁ ଅଟୁ ଅଗୋଚର,
ତୁ ନିତ୍ୟ ସର୍ବ ବ୍ୟାପୀ — ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ,
ଏ ଚିନ୍ତା ମୋ କଳ୍ପନା
ତୁ ତାକୁଁ ମୋହ ବନା,
ତୁ ଗର୍ଜିବାକୁ ଅଛୁ — ଭେ ଅନୁବନ୍ଧ । ୪ ।
ମୋ ବନ୍ଧୁ ତାକୁଁ ତୁହି
ଭେଣୁଟି ସୋହଂ ମୁହିଁ,
ମନେ ମୁଁ ପରବ୍ରହ୍ମ — [ସକଳ ମନ୍ତ୍ର
ମାନ ମୁଁ ଅଟେ ଦେହୀ
ଦେହେ ମୁଁ ଚିନ୍ତା ଥାଇ,
ଦେହ ବନ୍ଧନେ ମୁହିଁ — କେମନ୍ତେ ହୋଇ । ୫ ।
ମୋହର ସଙ୍ଗେ ମୁହିଁ
ଚପଳା ସମ ଚାହିଁ,
ଜୀବ ରହିବ ଏଥି — କିଏ ମୋ ଅନ୍ତେ
ଯିବା ମରିବା ପାଇଁ
ଯେବେ ମୁହିଁ ଏ ଆଧାର,
କାହିଁ ମୁହିଁ ରୂପ — ହେଲି ମରଣେ ? । ୬ ।
ସଂସାର ମୁହିଁ ପଦ
ପାପ ଖାଉଛୁ ଯିବ,
କରଣ 'ତୁ' ଯେଉଁ ମନେ — [illegible]

ସେପେ ତୁ ଯେତେକ ଯାତ,
କ୍ଷମା ଏ ଅହଂକାର.
ମୁଁ ଯେତେବେ ନାହିଁ ଥାନ୍ତି   କ୍ଷମା ମହୀୟାନ ।୭।
ଭୁଲି ଏ ଅହଂଭାବ,
ଭଜୁଁ ମୋ ମୁକ୍ତି ଦେବ
ତୁ ଏତ ଆଶା ଏବେ   ଶୁଣୁ ମୋ ଗତି
କାନ୍ଦିବେ ନାହିଁ ମୁହିଁ,
ସର୍ବ କାରଣ ଥିଲି
ତୋ କୋଳେ ନିଅ   ମୋତେର ଶରଣାଗତ ।୮।
(ପ୍ରା:ପ୍ର)

ପରୀକ୍ଷାରେ ଯଦ୍ୟପି ସେହି ଭଗବାନ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ଅଶ୍ରୁସ୍ଥଳ ବୋଲି ବୁଝିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ଯଥା ସମୟରେ ତାଙ୍କ ସେହି ମହାନ୍ ଶକ୍ତିର ଆଶ୍ରୟ ନେବାର ଏତେ ଧାରଣା ପାଇବାକୁ ହେବ ? ଏହା କେବଳ ମନୁଷ୍ୟର ପୁରୁଷକାର ବଳରେ ପରିଗ୍ରହଣୀୟ ମାତ୍ର । ତେଣୁ ମହାତ୍ମାମାନଙ୍କର ଉକ୍ତି 'ମାଙ୍କଡ ପିଲାପରି ନିର୍ଭରଶୀଳ ବିଡାଳ ପିଲାପରି ହୁଅ' । ଅର୍ଥାତ୍ ଯେପରି ମାଙ୍କଡ ପିଲାଟି ମାଙ୍କୁ ସର୍ବଦା କୁଣ୍ଢାଇ ଧରିଥାଏ ସେପରି ନକରି ବିଲେଇ ପିଲା ପରି ଅବହେଳିତ ପଡ଼ି ରହିଥାଏ, ମା ତାର ନିରାପଦ ଲାଗି ଯେଉଁଠିକି ନେଲେ ସେଠି ସ୍ଥାନରେ ରହିଲେ ସୁବିଧା ହେବ ତାହାହିଁ ସୁବିଧା କରିଥାଏ, ସେହିପରି ହେବା ବାଞ୍ଛନୀୟ । ନଚେତ୍ ନହେଲେ ଶାନ୍ତି ଅସମ୍ଭବ । ନିଜର ଶାନ୍ତି ନ ପାଇଲେ ଜଗତର ବା ଶାନ୍ତି ଦେଖିବ କିପରି ?

ଏପରି ସ୍ଥଳେ ଆମ୍ଭକୁ ଭଗବାନଙ୍କର ଆଶ୍ରିତ ହେବାକୁ ହେଲେ ତାର ଉପାୟ ସ୍ଥିର କରିବାକୁ ହେବ । ଏହା କେବଳ ମୁଁ କହିବା କଥା ନୁହେଁ । ତାଙ୍କର କୃପା ସ୍ରୋତ [illegible] ବେଳେ

ପ୍ରବାହିତ ହେଉଅଛୁ ତାହା ତ୍ରିଦଶଙ୍କ ରେ ଅବଲମ୍ବନ କରି ପାରିଲେ ହେଲା । ଯେପରି ଅର୍ଜିତ ଦେବିତ ବଂଶରେ ବରାହ ଭବ କୌଲିକ ପ୍ରଥାନୁସାରେ ଗାଦୀରୁ ବଶିଷ୍ଠ ସମ୍ପାଦନପୂର୍ବକ ଦାସତ୍ୱ ଧର୍ମ ଗ୍ରହଣ କରି ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମକଲେ, ସେହି ସନ୍ତାନ ଦ୍ୱାରା ପରମ୍ପରା ଜାତୀୟ ମଙ୍ଗଳ ଓ ଧ୍ୱଂସକର କର୍ମମାନ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇଥାଏ; ମାତ୍ର ସତ୍ପୁତ୍ରୀ ଅନାର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କର ଦାସତ୍ୱ ଧର୍ମ ଗ୍ରହଣ ପାଷଣ୍ଡିକ ଉଦ୍ଧାରେ ହେଲା । ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କର ସନ୍ତାନ ମଧ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣଶଙ୍କର ହୋଇଥାନ୍ତି । କୌଶଳର ମାତୃଭୂମି ଅନାର୍ଯ୍ୟ, ଅଶାନ୍ତି, ଦାସ୍ତିକତା, ଅଜ୍ଞାନତା ଓ ଉନ୍ମତ୍ତ କେବଳ ସେହି ସନ୍ତାନ ବର୍ଣ୍ଣସଙ୍କରଙ୍କ ଠାରେ ଥିବ । ଧର୍ମ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଲେଖାଅଛି । ବାଲ୍ୟରୁ ଉପଦେଶରେ ଆର୍ଯ୍ୟ ସତ୍ପୁତ୍ର ମାନେ ଅବଲମ୍ବନ କରି ଚାଲିବା ଧର୍ମ ପାଳିବାର କଥା ଲେଖିଛି । ତେଣୁ ଗୁରୁଙ୍କ ଭକ୍ତି ଭାବରେ ଭକ୍ତି ମନେ ରଖିବା ଉଚିତ । ଯଥା—

ମନୁଷ୍ୟ ଦୁର୍ଲଭ ଶରୀର । ଜଣୁ ଗୁରୁଙ୍କ କୃପାରୁ ।
ଯେଉଁ ଅନୁକୂଳ ସମୀର । ଏ ନାବେ ଗୁରୁ କର୍ଣ୍ଣଧାର ॥
ଏମନ୍ତ ନାବ ଥାଉ କୂଳେ । ସେବା ନ କରେ ଭବସିନ୍ଧୁ ।
ଯେ ଜନ ଅଟେ ମୂଢ଼ ମତି । ତାହାକୁ ବୋଲି ଆତ୍ମଘାତୀ ॥

ଏତେଣୁ ଉକ୍ତ ଅଛି—

ଗୁରୁ ବ୍ରହ୍ମା, ଗୁରୁ ବିଷ୍ଣୁ, ଗୁରୁ ଦେବ ମହେଶ୍ୱର
ଗୁରୁ ସାକ୍ଷାତ ପରବ୍ରହ୍ମ, ତସ୍ମୈ ଶ୍ରୀ ଗୁରୁବେ ନମଃ ।

ବାଲ୍ୟ ଗୁରୁଙ୍କଠାରେ ନୌକାରେ ଚଢ଼ି ଜାଣିବା ଏବଂ ସେଠାରୁ କର୍ଣ୍ଣଧାରରେ ନଦୀ ପାରହେବା ଠିକ୍ ଏକ କଥା ଜାଣନ୍ତୁ ବାଳକ ! ଧର୍ମହେତୁ ଅର୍ଥାତ ଗୁରୁ ସେବା ବା ବୃଦ୍ଧ ଲୋକଙ୍କ ସେବା ବାଳକମାନଙ୍କ

କରି ଚଳିବା ମନୁଷ୍ୟର ଏକାନ୍ତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଧର୍ମ ଧାରଣା ଏ ଜଗତ ଧର୍ମକୁ ସର୍ବେ ଧରିଥାନ୍ତି । ଯେପରି କୌଣସି ଖରସ୍ରୋତା ନଦୀ ପାରି ଉପରେ ଯିବାକୁ ହେଲେ କୌଣସି ପୋଲ ଦେଇ ଯିବାକୁ ହୁଏ ଠିକ ସେହିପରି ଏ ସଂସାରରେ ଚଳିବାକୁ ହେଲେ ଶ୍ରୀଗୁରୁଦେବଙ୍କର ଉପଦେଶ ନୀତି ପାଳନ ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । କାରଣ ତାଙ୍କଠାରୁ ମନୁଷ୍ୟର ଧର୍ମ ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନଲାଗି ଶିକ୍ଷା ମିଳେ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଭଲ ମନ୍ଦ ବିଗ୍ରହ, ତ୍ୟାଗ ସ୍ୱୀକାର, ଅନ୍ୟର ସବୁ ଗୁଣ ଗ୍ରହଣ ଓ ନିନ୍ଦା ନ କରିବା ଏବଂ ପ୍ରେମ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଏହି ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ ହାସଲ କରିବା ଏକାନ୍ତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ମନୁଷ୍ୟ କେଉଁଟି ଭଲ ଏବଂ କେଉଁଟି ଖରାପ ବୁଝିପାରିଲେ ସହଜରେ ଅନ୍ୟାୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ନ ପାରେ । ଏତଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟର ମାନବିକତା ମୂର୍ତ୍ତିତା ପଡ଼ିଲୁ ଅନ୍ତରର ହୁଏ ଏବଂ ଭଗବତ ପ୍ରାପ୍ତି ସହଜ ଓ ସରଳ ହୁଏ । ଏହି ବୈରାଗ୍ୟ ବା ତ୍ୟାଗ ଗୁଣସମ୍ପନ୍ନ ମନୁଷ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିଜର ଜ୍ଞାନରେ ତ୍ୟାଗରେ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରେ ଓ ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମରେ କେବେ ଦୁର୍ବଳ ମନେ କରେ ନାହିଁ । ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ନବନବାୟମାନ ଶାରୀରିକ ଓ ମାନସିକ ଶକ୍ତି ସଂଗ୍ରହରେ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ ନିଜକୁ ସମସ୍ତଙ୍କର ତଥା ଭଗବାନଙ୍କର ସେବକ ଜ୍ଞାନରେ ଦେଖନ୍ତି, ତଥା ନିଜର ସର୍ବବିଧ ମଙ୍ଗଳ ସାଧନରେ ସମର୍ଥ ହୁଏ । ଶ୍ରୀ ଗୌରାଙ୍ଗ ଅବତାର ଏହାର ଆଦର୍ଶ । ତୃତୀୟ ଗୁଣ କାହାରିକୁ ଘୃଣା ନ କରିବା । ପ୍ରଥମେ ଅନ୍ୟକୁ ଘୃଣା କଲେ ସର୍ବାଦୌ ନିଜର ହୃଦୟ କଳୁଷିତ ହୁଏ । କଳୁଷିତ ହୃଦୟରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ପବିତ୍ର ଶକ୍ତି ସଞ୍ଚାର କେବେହେଲେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । କଳଙ୍କିତ ପ୍ରାଣରେ ... ଦୁର୍ବଳ

ଟେହାର ପଡ଼େ । ଫଳତଃ ଜୀବନ ବୀଥ କ୍ରମଶଃ ମୁକ୍ତିମାର୍ଗ ରହାର ଅନ୍ତରେ ନିର୍ବାଣ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ । ଏହାର ଉଦାହରଣ ପୁରାଣ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଜାଂଯ, ଷବଣ, ମହାଷାପୁର ପ୍ରଭୃତି ଗ୍ରନ୍ଥରୁ ମିଳେ । ଚତୁର୍ଥ ହେଲା ପ୍ରେମ । ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ପ୍ରବୃତ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରେମ ହିଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠତମ ଗୁଣ । ଏହାଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟ ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣତାରୁ ଟିକିଏ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଗାମୀ ହୋଇ ଉଦାରଚେତା ସର୍ବଜ୍ଞ ଶକ୍ତି ସମ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ଓ ଜଗତରେ ଅନନ୍ୟ-ନିଜ ସ୍ୱରୂପର ଉତ୍ସାହ ସାଧନ କରିଥାଏ । ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରକୃତିର ଏହି ପ୍ରେମବୃତ୍ତି ବଳବତ୍ତର ଥିଲେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭାବଗୁଡ଼ିକ ସ୍ୱଭାବତଃ ଉଦ୍ଦୀପ୍ତ ହୁଏ । ମାତ୍ର ଏହାର ଫଳରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଗୁଣ ବିଲୁପ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ [illegible] । ତେଣୁ ଏହି ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ଗୁଣ ହାସଲ କରିବାକୁ ହେଲେ ଏହାହିଁ ମାନବଜୀବନର ଉଚିତ । ଯଥା—

ଅନନ୍ତ ଲୀଳାମୟଂ ହରିଧାମ
ହେମାବଦାତ ଛବି ସୁନ୍ଦରମ୍ ।
ଭଜେହଂ ମହାପ୍ରେମ ରସପ୍ରଦାନ୍
ଚୈତନ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରାମୃତ ନମୋ-ନମସ୍ତେ ।

(ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟଚନ୍ଦ୍ରାମୃତ)

ମନୁସଂହିତାରେ ମାନବ ଧର୍ମ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉକ୍ତି ଅଛି । ଯଥା—

ଅକାମସ୍ୟ କ୍ରିୟା କାଚିତ୍ ଦୃଶ୍ୟତେ ନେହ କର୍ହିଚିତ୍
ଯଦ ଯଦ୍ଧି କୁରୁତେ କିଞ୍ଚିତ୍ ତତ୍ତତ୍ କାମସ୍ୟ ଚେଷ୍ଟିତଂ ।

ଅର୍ଥାତ୍ କର୍ମ କରିବାକୁ ହେବ—ଏଣେ କାମନା ଶୂନ୍ୟ କର୍ମ ଅସମ୍ଭବ । ମନୁଷ୍ୟର ମନରେ ଧର୍ମ ବୁଦ୍ଧି ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ କାମ୍ୟ କର୍ମ ସାଧନରେ ସଦାଗ୍ରହ ପ୍ରଶ୍ନ

ହୋଇଥାଉଥିବା ସ୍ୱର୍ଗ ଲାଭ କରେ । ଏହାର ଉଦ୍ଧରଣରେ ମନୁ-
ସଂହିତାର ଉକ୍ତି । ଯଥା—

ବେଦଃ ସ୍ମୃତି ସଦାଚାରଃ ସ୍ୱସ୍ୟ ଚ ପ୍ରିୟମାତ୍ମନଃ
ଏତଚ୍ଚତୁର୍ବିଧଂ ପ୍ରାହୁଃ ସାକ୍ଷାଦ୍ ଧର୍ମସ୍ୟ ଲକ୍ଷଣମ୍ ।

ବେଦ ଭାରତବର୍ଷର ସର୍ବୋତ୍ତମ ଜ୍ଞାନ ଭଣ୍ଡାର । ଧର୍ମ କଅଣ,
ସେହି ଉପଦେଶ ଦେବାକୁ ବେଦହିଁ ଯଥାର୍ଥ ବାଧ୍ୟ । ଆଉ ମନ୍ୱ
ସ୍ମୃତି ଶାସ୍ତ୍ର ମହାଜ୍ଞାନୀ ଋଷିମାନଙ୍କର ଜୀବନବ୍ୟାପୀ ଅଭିଜ୍ଞତାର
ଫଳ । ସେହି ସ୍ମୃତିର ଅନୁଶାସନ ଓ ବିଧି ନିୟମାଦି ପାଳନ କଲେ
ନିଶ୍ଚୟ ଧର୍ମଲାଭ ହୁଏ । ଧର୍ମର ବାସ୍ତବରୂପ ସଦାଚାର ଓ ଆତ୍ମତୁଷ୍ଟି ।
ସେଥିପାଇଁ ହିନ୍ଦୁ ଜାତିରେ ଧର୍ମ ଓ ସମାଜ ଅଭିନ୍ନଭାବରେ ଜଡ଼ିତ
ହୋଇଅଛି । ସେହି ହେତୁରୁ ଧର୍ମ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ସମାଜକୁ
ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରିଥାଏ । ଏଥିରେ ନିଜ ବ୍ୟକ୍ତିର ଆଦର୍ଶ ଓ ଆତ୍ମତୁଷ୍ଟିକୁ
ମଧ୍ୟ ଧର୍ମପ୍ରବୃତ୍ତିର ମୂଳ ବୋଲି ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇଅଛି । ବି ।
ଦେଶାଚାରକୁ ଆମ୍ଭ ପ୍ରସାଦ ଲାଭ ଅସମ୍ଭବ । ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଲକ୍ଷ
ଣ ଗୁଡ଼ିକ ଯତ୍ନ ପାଳନ କରିବେ । ଯଥା—୧ ଶୀଳ—ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟତା,
୨ ଦେବ ପିତୃଭକ୍ତତା, ୩ ସୌମ୍ୟତା, ୪ ଅପରୋପ ତାପିତା
(ଅନ୍ୟକୁ କଷ୍ଟ ନଦେବା), ୫ ଅନସୂୟା (ଈର୍ଷା ତ୍ୟାଗ), ୬ ମୃଦୁତା,
୭ ଅପାରୁଷ୍ୟ, ୮ ମୈତ୍ରତା, ୯ ପ୍ରିୟବାଦିତା, ୧୦ କୃତଜ୍ଞତା,
୧୧ ଶରଣ୍ୟତା, ୧୨ କାରୁଣ୍ୟ, ୧୩ ପ୍ରଶାନ୍ତି । ଯୁଗ ଯୁଗାନ୍ତ ଧ
ବ୍ୟାପୀ ଭାରତର୍ଷ ମହାତ୍ମାମାନେ ସେହି ଧର୍ମକୁ ସ୍ୱୀୟ ଜୀବନ ଦ୍ୱାରା
ସଜୀବ ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ବିଗ୍ରହାକାରରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିଥାନ୍ତି । ତେଣୁ
ଆଦର୍ଶ ଜୀବନୀ ପାଠ ଏକାନ୍ତ କରିବା । ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ସ୍ୱଧର୍ମ
ରକ୍ଷଣ ତଥା ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବା କରି ଜୀବନ ବ୍ୟାପୀ ସାଧନାର

ପ୍ରୟୋଜନ । ଆତ୍ମତୃପ୍ତି ଲାଭ ଯଦ୍ୟପି ଧର୍ମ, ତେବେ ସେହି ତୃପ୍ତି ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ବାମାଧ୍ୟାତ୍ମ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଉଥା । ତେଣୁ ଶାସ୍ତ୍ର ଅଛି—

ନ ମାଂସ ଭକ୍ଷଣେ ଦୋଷୋ ନ ମଦ୍ୟେ ନଚ ମୈଥୁନେ
ପ୍ରବୃତ୍ତି ରେଷା ଭୂତାନାଂ ନିବୃତ୍ତିସ୍ତୁ ମହାଫଳ ।

ଜୀବର ସ୍ୱଭାବସୁଲଭ ପ୍ରବୃତ୍ତି ମାର୍ଗରେ ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଲାଗି ମାଂସ ଭକ୍ଷଣ, ମଦ୍ୟପାନ ବା ମୈଥୁନାଦିରେ ଦୋଷଦର୍ଶୀ ନଥିଲେ ହେଁ ପ୍ରବୃତ୍ତିକୁ ଉଣାହିତ ଦୋଷଙ୍କ ଧ୍ୱଂସ ସ୍ୱରୂପରେ ନିବୃତ୍ତି ମାର୍ଗକୁ ଅଙ୍ଗ ପାଳନ୍ତେ ମହାଫଳ ଲାଭ ହୁଏ । ତେଣୁ ଏହିସବୁ ପ୍ରବୃତ୍ତିକୁ ଅଧର୍ମ ଓ ଘୃଣ୍ୟ ବୋଲାଯାଏ ।

ନଜାତୁ କାମଃ କାମନା ମୁପଭୋଗେନ ଶାମ୍ୟତି
ହବିଷା କୃଷ୍ଣ ବର୍ତ୍ମେବ ଭୂୟ ଏବାଭି ବର୍ଦ୍ଧତେ ।

ବାସନା ଓ କାମନାନୁଗାମୀ ମନୁଷ୍ୟର ଦେହଗଠିତ । ବିଷୟୋପଭୋଗରେ କେତେବେ ଦୋଷ କାହିଁ ? ଦୋଷ ଏହିଯେ-ତହିଁରେ ଶାନ୍ତି ବା ଆତ୍ୟନ୍ତିକ ତୃପ୍ତି ଚିରଅଧିଗମ୍ୟ ଥାଏ । ଅଗ୍ନିରେ ଘୃତାହୁତି ଦେଲେ ଯେପରି ତାହାର ତେଜ ବୃଦ୍ଧି ହୁଏ, ସେହିପରି ବାସନା ଓ କାମନାକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେଲେ ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ତୃଷ୍ଣା ବୃଦ୍ଧି ପାଏ— ତାହାର ଶାନ୍ତି ଏଡ଼ାଇବେଲେ ବିଳମ୍ବ ହୁଏ । ଅତଏବ ଜୀବମାନଙ୍କୁ ସମ୍ୟକରୂପେ ଗଠିତ କରି ଦେବାକୁ ହେବ ସଂଯମ-ଧର୍ମରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ କରି ସଂସାର ନିର୍ଭର ଯେପରି ଅତ୍ୟାଚାର ହେବାହିଁ ମାନବର ଧର୍ମ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଧର୍ମ ଅପେକ୍ଷା ଗୃହସ୍ଥାଶ୍ରମ ଶ୍ରେଷ୍ଠ । କାରଣ—

ଯଥା ବାୟୁଂ ସମାଶ୍ରିତ୍ୟ ବର୍ତ୍ତନ୍ତେ ସର୍ବ ଜନ୍ତବଃ
ତଥା ଗୃହସ୍ଥମାଶ୍ରିତ୍ୟ ବର୍ତ୍ତନ୍ତେ ସର୍ବ ଆଶ୍ରମାଃ ।

ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଭୋଗ-ସୁଖ ବସ୍ତୁଗତ ଧନ ଅଧିକାଂଶ ମାନବ ଯେଉଁ ସୁଖ ତ୍ୟାଗ କରିବା ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱଭାବ ନୁହେଁ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ସୁଖ ତ୍ୟାଗ କଲେ ସେମାନଙ୍କର ଶାନ୍ତି ଅସମ୍ଭବ । ଅତ ଏବ ଶକ୍ତି ସନ୍ତୋଷ ନ କଲେ ସେମାନଙ୍କର କ୍ଷତିଧର୍ମୀଗଣ ମଧ୍ୟ କମ୍ପିଲ । ସୁତରାଂ ଗାର୍ହସ୍ଥ୍ୟ ଜୀବନ ଅବଶ୍ୟ ପାଳନୀୟ । କିନ୍ତୁ ପଶୁବତ୍ ଇତର ସ୍ୱାର୍ଥ ସାଧନରେ କେବଳ ନୁହେଁ ଶୁଦ୍ଧ ଯୋଗ ଜନ୍ମକାମୀ ହୁଅନ୍ତି ।

ପରଲୋକରେ ଅକ୍ଷୟ ସ୍ୱର୍ଗଲାଭ ଏବଂ ଇହଲୋକରେ ସୁଖଭୋଗ ବାସନାରେ ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କ ଗୃହସ୍ଥାଶ୍ରମ ପାଳନୀୟ । କିନ୍ତୁ ଏହି ପାଳନ ଦୁର୍ବିପାକରେ ଅସଂଯମୀ ସେମାନଙ୍କ ଆଶ୍ରମର ଅନୁଷ୍ଠାନ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । କାରଣ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ତୃପ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଚିତ୍ତ ବିକାର କଷ୍ଟ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୁଅନ୍ତି । ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଏ ଭକ୍ତିସଂଯମ ଦ୍ୱାରା ସେଥିରୁ ନିବୃତ୍ତି ଲାଭ କରି ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ସଂଯମ ଶିକ୍ଷା କରିବେ । ଏଥିରୁ ମନୁଷ୍ୟତ୍ୱ । ଅବାଧ ସଂଯମ ଫଳରେ ମହାତ୍ୟାଗୀ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥାଏ । ତାହା ଆତ୍ମପ୍ରସାଦ ଲାଭ ଦୈହିକ ଭାବରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ କରେ, ଶାରୀରିକ ଉପଯୁକ୍ତ ହେବ କଦାପି ପାପଜନକ ହେବ ନାହିଁ । ଏହା ହିଁ ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନରେ ଧର୍ମର ଆବଶ୍ୟକତା ।

। ଭକ୍ତି ପାଇବାର ଉପାୟ

ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭାଗବତରେ ଭକ୍ତି ପ୍ରାପ୍ତି ବା ଭଗବାନଙ୍କର ଦେଖା ପାଇବାର ଉପାୟ କଅଣ ? ଉତ୍ତର ଈଶ୍ୱର—ଜଗତକୁ ଭଲ ପାଇବା ହିଁ ଉପାୟ । କିନ୍ତୁ ଭଲ ପାଇବା ଗୁଣଟି ହେଲା ଅଭ୍ୟାସ । ପ୍ରତି ଜୀବଠାରେ ଭଗବାନ ଭଲ ପାଇବା ଦୃଢ଼ତର ନାହିଁ ତ । ଯେଉଁ ଲୋକ ପ୍ରେମ ପାଇଅଛନ୍ତି ସେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ପାଇଅଛନ୍ତି । ଅଖିଳ ଜଳଧାରୀ ବା ବିଶ୍ୱବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ । ଭଲ ପାଇବା ଜୀବନ ସମ୍ପଦ । ଭଲ ପାଇବା ପାଇଁ କିଛି ଦେବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ । ଜୀବ ଅଜ୍ଞାନ ଯୋଗୁଁ ତାହା ନପାଆନ୍ତି । ସୃଷ୍ଟିର ସକଳ ବସ୍ତୁ ତଥା ତିର୍ଯ୍ୟକ ଜାତିଙ୍କ ପ୍ରତି ଯାହାର ଏପରି ଭଗବାନ ଦୃଷ୍ଟି ପ୍ରେମ, ସେ ଧନ୍ୟ । ଭଲ ପାଇବା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ସମସ୍ତେ ଦୈହିକ ପଥରେ ସେ ଜଗତ ଓ ଦୁଃଖ ନାଶ । ଏଥିପାଇଁ କୌଣସି ଶାସ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ଭଲ ପାଇବା ଲାଗି ଯୋଗୀ ଋଷି ଶାସ୍ତ୍ରର ଆଚରଣର ପ୍ରୟୋଜନ । ଭଲ ପାଇବା ବାଟରେ ତିଆରି ସ୍ୱର୍ଗ ପାଦ୍ରୁ ହୁଏ । ଏଥିଲାଗି କୌଣସି ବସ୍ତୁ [illegible] ବା ବାହ୍ୟ ସାଧନର ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ଯଦି କିଏ ଭଗବାନ୍ ସର୍ବ ସ୍ଥାନରେ ଅଛନ୍ତି, ଭଲ ପାଇବା ବାଟରେ ସ୍ୱର୍ଗ ଯିବେ । ଭାବନ୍ତି ଏହା ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ବିଷୟ ବା ବିବିଧ ପଥରେ ଲୋକ ନିଜକୁ ଧରିନ ଛନ୍ତି । ଯଦ୍ୟପି ତାହାଙ୍କର ଶାନ୍ତି ଅଛି ତାହା ଯେତେବେଳେ ଭଲ ପାଇବା ପଥରେ ଯିବେ, ସେତେବେଳେ ଆସିବ । ବାସ୍ତବରେ, କଠିନ ଦେହ ଓ ମନ ଧର୍ମ ଅବଲମ୍ବନ କରି ବିଷୟ ପ୍ରଭାବ ? ପରନ୍ତୁ ପ୍ରେମାସ୍ପଦ ଭଗବାନଙ୍କୁ କେବେ ବାଧା ନାହିଁ । ଯୋଗୀ ତ୍ୟାଗୀ, ଭୋଗୀ ରୋଗୀର ଚୌରାଶି ଲକ୍ଷ ଏଠାରେ ଉଠେ ନାହିଁ । ବସ୍ତୁ

ଏଣୁ ସବୁ ପ୍ରାଣୀହିଁ ଭଲ ପାଇବା ଲାଗି ବ୍ୟାକୁଳ । ଭଲପାଇବା ବାହୁଛନ୍ତି ସମସ୍ତଙ୍କର ଅବାଧ ଗତି । ଭଲ ପାଇବା ଲାଗି ତାହାର କୌଣସି ଉଦେଶ୍ୟ ଥାଏ କି ? ଭଲ ପାଇବାଟି ସମସ୍ତଙ୍କର ଆଗ୍ରହ । ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରାଣ ଭଲ ପାଇବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ । ଭଲ ପାଇବା ଯେଉଁ ଭଗବାନ, ତେବେ ଭଲପାଇବା ଲାଗି ଜୀବ ଜଗତ ତାହାଁକୁ ବା ବ୍ୟାକୁଳି ନହେବ ? ଯେ ଭଲପାଇ ଜାଣିଅଛି, ସେ ଜୀବନର ଧନ୍ୟ, ଯେ ଅନ୍ୟଠାରୁ ଭଲପାଇ ପାଉଅଛି ସେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଧନ୍ୟ । ଭଲପାଇବା ଗୁଣହିଁ ଜଗତକୁ ବାନ୍ଧି ରଖିଅଛି । ଭଲପାଇବା ବା ସ୍ନେହ ନଥିଲେ ଏହି ଜଗତ ମରୁଭୂମି ହୋଇ ଯାଆନ୍ତା । ସ୍ନେହହିଁ ସ୍ଥୂଳ ସୂକ୍ଷ୍ମ କାରଣ ଜଗତର ସନ୍ଧାନ ଦିଏ । ଭଲ ପାଇବା ହିଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଧର୍ମ । ସ୍ନେହର ଅନୁଶୀଳନହିଁ ଧର୍ମର ଅନୁଶୀଳନ । ଭଲପାଇ ନପାରିଲେ ତ୍ୟାଗ ଆସିବ ନାହିଁ । ଶ୍ରୀ ଗୌରାଙ୍ଗଦେବ ଭଲ-ପାଇବାଲାଗି ପାଗଳ । ଭଲପାଇବା ଯୋଗେ ମନୁଷ୍ୟ ଅସାଧ୍ୟ ସାଧନ କରିପାରିବ । ଯାହାକୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ହୁଏ, ତାହାଲାଗି ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାହାକିଛି ସମ୍ଭବ କରିପାରୁଥାଉଁ । ଦେଶକୁ ଓ ଜାତିକୁ ଭଲପାଇ, ଭଗବାନଙ୍କୁ ଭଲପାଇ, ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷଙ୍କୁ ଭଲପାଇ ଜଗତରେ ଅଗଣିତ ନରନାରୀ ଫକୀର, କାଙ୍ଗାଳ ହେବାକୁ କୁଣ୍ଠିତ ନୁହନ୍ତି । ସ୍ନେହର ପ୍ରଭାବରେ ମନୁଷ୍ୟ ନାନାବିଧ ରୂପର ଆକାର ଧାରଣ କରିପାରେ ।

ତ୍ୟାଗ ପଥରେ 'ଭଲ ପାଇବା ତଥା କହିବା' ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ମନେହୁଏ । ସ୍ନେହ ରୂପକ ଝରଣାରୁ ତ୍ୟାଗ, ଯୋଗ, ଭକ୍ତି, ପ୍ରେମ ଓ ଜ୍ଞାନ ଏ ସମସ୍ତ ଅନ୍ତର୍ଗତ ହୋଇଅଛି । ସମସ୍ତ ଧର୍ମାଧର୍ମ ଭୁଲି ତାହାଙ୍କୁ ଭଲପାଇବା ଯେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଧର୍ମ ଏହା ଗୀତା ଏବଂ ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭାଗବତର ଲକ୍ଷ୍ୟ । ଅନନ୍ତ କାଳରୁ ଏହି ସ୍ନେହରୁ [illegible]

ଯୋଗୀ, ସ୍ନେହ ବା ପ୍ରେମିକ, ଭକ୍ତି ବା ଭାକ୍ତିକ, ସ୍ନେହ ବା ଜ୍ଞାନୀ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି । ସେମାନେ କିପରି ଜାଣିବେ ସ୍ୱାର୍ଥ କଅଣ ବା ଅସମ୍ଭବ ?

ସର୍ବାପେକ୍ଷା ଉନ୍ନତି ମୁକ୍ତିକୁ ପରେ ଜାଗ୍ରତ ହେଲେ, ସୃଷ୍ଟି କାରଣ-ଭୂତସତ୍ତା ଓ ବୈଷ୍ଣବୀ ଅବସ୍ଥାମ୍ନାବା । ବସ୍ତୁ, ତତ୍ତ୍ୱ, ଭାବ ଯେକୌଣସି ପକ୍ଷରେ ହେଉନା କାହିଁକି ଭଲପାଇବା ସର୍ବାପେକ୍ଷା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇ । ପରେ ସମସ୍ତ ଇଚ୍ଛାପୂର୍ବକ ସମ୍ପାଦିତ ହେବ । ଏଥିଲାଗି ଭାବନା କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ମୁକ୍ତିକୁ ପରେ, ଯେକୌଣସି ମୂର୍ତ୍ତିରେ ପ୍ରକାଶ ସ୍ନେହ ସଞ୍ଚାରିତ ହେଲେ ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରାଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସର୍ଜନ ଦିଆଯାଇପାରେ । ସ୍ନେହର ଲକ୍ଷ୍ୟ, ପ୍ରାଣ ସହିତ ପ୍ରାଣର ମିଳନ । ଏହାହିଁ ପ୍ରାଣ ପ୍ରତିଷ୍ଠା । ଭଲ ପାଇବାର ଶେଷ ଲକ୍ଷଣ ପ୍ରାଣ ଉତ୍ସର୍ଜନ । ପ୍ରାଣ ଦେଇ ଯେକୌଣସି ବସ୍ତୁ, ତତ୍ତ୍ୱ ବା ଭାବକୁ ପ୍ରାଣ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇ ପାରେ । ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ନେହ ବା ପରସ୍ପରକୁ ପରସ୍ପର ଭଲପାଇବା ପ୍ରାଣର ଆଦାନ-ପ୍ରଦାନ ଅଥବା ସମନ୍ୱୟ । ସ୍ନେହର ଆଶା ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରାଣର ସ୍ପୃହା । ଦେବତାମାନେ ପ୍ରାଣ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ଦେବତାମାନଙ୍କ ସ୍ନେହ ବା ମମତାର ପରିଚୟ ଦେଇଥାନ୍ତି । ପ୍ରାଣ ନ ଦେଇ କିପରି ପ୍ରାଣ ମିଳିପାରିବ ? ପ୍ରାଣକୁହିଁ ପ୍ରାଣ ଦାନ ସମ୍ଭବ । ଯେଉଁଠାରେ ପ୍ରାଣର କାରବାର ନାହିଁ ସେଠାରେ ଜ୍ଞାନ, ଭକ୍ତି, ଯୋଗ ଓ ପ୍ରେମ ସମସ୍ତ ନିଷ୍ଫଳ । ଯେଉଁଠାରେ ପ୍ରାଣ, ପ୍ରାଣର ସ୍ଫୁରଣ ଓ ପ୍ରାଣର ପ୍ରକାଶ ସେହିଠାରେ ହିଁ ଧର୍ମ, ଜ୍ଞାନ ଓ ଯୋଗ ସମ୍ଭବ ।

ଭଲ ପାଇବାର ଲକ୍ଷଣ ହେଉଛି ପ୍ରାଣର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ବା ପ୍ରାଣର ମିଳନ । ଏହି ସମସ୍ତ ଘଟେହିଁ ପ୍ରାଣର ଶକ୍ତି । ଜନସ୍ତ୍ରେ ପ୍ରାଣକୁ ସ୍ଥାପନ୍ତି । ମୁକ୍ତିପରେ [illegible] ଅନ୍ତ୍ୟ

ଅବଲମ୍ବନ କରି, ଦେଖନ୍ତୁ, କେବଳ ପ୍ରାଣଗତି ମାତ୍ର । ପ୍ରାଣଶୂନ୍ୟ ଶରୀର, ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ ପଚାଶବ, ପ୍ରାଣଶୂନ୍ୟ ଜଳ, ପ୍ରାଣଶୂନ୍ୟ ଫଳ, ସମସ୍ତେ ଶବ ଓ ଜଡ଼ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରାଣବନ୍ତମାନେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ । ଉପନିଷଦର ସ୍ଥଳେ ସ୍ଥଳେ ପ୍ରାଣଶକ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧର କଥା ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି । ପ୍ରାଣଲୀଳା ଖେଳିଯାଉଥିବା ଏବଂ ଖେଳ ଚାଲିବାଯାଏଁ ସମସ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରାଣର ଅଧିକାର ପ୍ରଧାନ । ଖେଳ ସରିବାରୁ ପ୍ରାଣ ଯାଏ । ପ୍ରାଣ ଯାଉଁ ବୋଲି ଖେଳ ଶେଷ । ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ, ଜଡ଼ ଚୈତନ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ, ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟରେ, ଭକ୍ତ ଭଗବାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଯେ ଆକର୍ଷଣ ବା ପ୍ରେମ ଏହାର ମୂଳ କାରଣ ତତ୍ତ୍ୱ । ପ୍ରାଣଶୂନ୍ୟ ଗୁରୁଶିଷ୍ୟର ଆକର୍ଷଣ ନାହିଁ, ପ୍ରାଣ ଶୂନ୍ୟ ଜଡ଼ ଚୈତନ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ମିଳନ ନାହିଁ । ପ୍ରାଣ-ଶୂନ୍ୟ ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ ଶବ ତୁଲ୍ୟ । ପ୍ରାଣ ଶୂନ୍ୟ ଭକ୍ତ ଭଗବାନଙ୍କର କୌଣସି ଲୀଳା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ । ସବୁର ପ୍ରାଣ ତତ୍ତ୍ୱ ଅଧଲ-କଥା ପ୍ରେମର ମୂଳ ତତ୍ତ୍ୱ କେବଳ ପ୍ରାଣ । ପ୍ରାଣ ବିନା, ପୂଜନ ଉପାସନା ବା ପ୍ରାଣ ବିସର୍ଜନ ହିଁ କଲେ ପ୍ରାଣଶୂନ୍ୟ ହୃଦୟ, ସାଧନାରେ, ତତ୍ତ୍ୱର କୌଣସି ଫଳ ଲାଭ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ସାଧକ ! ମଠ, ଆଶ୍ରମ, ବିଗ୍ରହ, ତତ୍ତ୍ୱ, ବିଜ୍ଞାନ, ସାଧକଙ୍କୁ ଆଶ୍ରୟ କର ନା କାହିଁକି, ସେ ସବୁରେ ପ୍ରାଣର ଆବାହନ ଅଛି ନା ନାହିଁ । ଏହାହିଁ ଅସଲ ବିଚାରର ବିଷୟ । ତୁମେ ଯେଉଁ ଠାକୁରଙ୍କୁ, ଗୁରୁଙ୍କୁ, ଭକ୍ତଙ୍କୁ, ଭଗବାନଙ୍କର ବିଗ୍ରହକୁ ଭଜୁଅଛ, ତାହାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କଅଣ ? ସେ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରେ ପ୍ରାଣ ବସନ୍ତିକି ବା ପ୍ରାଣ ଉଦ୍ଧାର ତୁମେ କେଉଁଭଳି ମାତ୍ରାରେ ଜାଣିପାରିଅଛ ? ଜଣଙ୍କର ଧନ ଅଛି, ଧନ ଖରଚ କରି ସେ ମନ୍ଦିର କରି ଭଗବାନଙ୍କୁ ବା ଗୁରୁଙ୍କୁ କୃତାର୍ଥ କରିଅଛି, କାହାର ବିଦ୍ୟା ଅଛି, ବୁଦ୍ଧି ଅଛି, ସେ ମନେକଲା ସେ ବିଦ୍ୟା ବୁଦ୍ଧି ଖରଚ କଲେ ଜଗତରେ ସେ ଗୁରୁ ହେବ ବା

ଭଗବତ୍ ସେବା ହେଲା । ଏହାଠାରୁ ବଡ଼ ଅନ୍ୟ ଛଡ଼ି । [illegible]
ପଇସା ଆଉ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା [illegible] ମୂଲ୍ୟ; [illegible] ଏବଂ
[illegible] ଭିତରେ [illegible] —
[illegible] କଥାର ମନରେ [illegible]
କଅଣ ହେଲା ? [illegible] କଥା । [illegible]
[illegible] କଥା [illegible]
[illegible] —
ଓ [illegible] ଲାଗି ବା [illegible] ଲାଗି [illegible]
[illegible] ? [illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible] ହେଲା [illegible] ସାଧନା ।

[illegible]
[illegible] ଏବଂ [illegible]
[illegible] ? [illegible]
[illegible]
[illegible] ।
[illegible] । [illegible]
[illegible] ? [illegible]
[illegible] କରିବା [illegible]
[illegible] ? [illegible]
[illegible] ? [illegible]
[illegible] । [illegible] ନଥାଏ ।
[illegible]

ଦିଅନ୍ତୁ । ସ୍ନେହର ପ୍ରଥମ ଲକ୍ଷଣ ହେଲା ସଂହାର,—ସଂହାରକର ପ୍ରାଣ ଉତ୍ସର୍ଗ କରାଣ । ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗ ବା ପ୍ରାଣ ବଳିଦାନ ବାଦ ଦେଇ କେଉଁ ସାଧନା ବା ସଫଳ ହୁଏ ? ଯୋଗରେ, କର୍ମରେ ଜ୍ଞାନରେ ଓ ଭକ୍ତିରେ—ଏ ସମସ୍ତ ସାଧନାରେ ଏହି ପ୍ରାଣ ବଳିଦାନକୁ କରିବାକୁ ହେବ । ପ୍ରାଣ ବଳୀ ଭକ୍ତି, ଜ୍ଞାନ, ଯୋଗ, ସମସ୍ତ ସାର୍ଥକ ହୁଏ । ଆଉ ପ୍ରାଣ ଶୂନ୍ୟ ଯୋଗ, ଜ୍ଞାନ, ଭକ୍ତି ସମସ୍ତ ନିଷ୍ଫଳ । ପ୍ରାଣ ବଳିଦାନର କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବାହ୍ୟିକ ଲକ୍ଷଣ ଅଛି ସତ, କିନ୍ତୁ ଏହିସବୁ ଲକ୍ଷଣ ବା ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସନେଇକଲେ ନିଜକୁ ଠକିବାକୁ ହୁଏ । ସେତେବେ ସାର କଥା ନହେଲା ପ୍ରାଣଲାଗି ଟଣାଟଣି । ସାଧକ ! ତୁମର ପ୍ରାଣକୁ ଯଥେଚ୍ଛା ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ତୁମେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛ କି ? ଗୁରୁ ଯେ ସଂହାର ମୂର୍ତ୍ତି । ମନେ କରନାହିଁ ସେ ତୁମ୍ଭେ ଛାଡ଼ିଦେବ । ପ୍ରାଣ ନେଇ ଟଣା ଯେ ଅସଲ ପରୀକ୍ଷା । ତାଙ୍କଲାଗି ତୁମ୍ଭେ ପ୍ରାଣ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛ କି ? ସେ ଯେ ତୁମକୁ ଆତ୍ମସାତ କରିବାକୁ ଉନ୍ମୁଖ । ସର୍ବଗ୍ରାସ ଗ୍ରହଣଲାଗି ତୁମ୍ଭେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛକି ? ସ୍ନେହ ଲାଗି ଅଳ୍ପ ନିଯୋଗ ବରଂ ସହଜ, କିନ୍ତୁ ଅଳ୍ପ ବିସର୍ଜନ ଦେବା ବଡ଼ କଠିନ । ପରସ୍ପର ପରସ୍ପରକୁ ଇଚ୍ଛା କରି ଭଲ ପାଇବା ଏହା ସ୍ନେହର ପ୍ରାଥମିକ ଲକ୍ଷଣ । ସ୍ନେହର ପରିଣତରେ ରୁଷାରଙ୍ଗ, ତାହାଙ୍କ ବା ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବର୍ଜନର କଥା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶେଷ ହୁଏ । ତ୍ୟାଗ-ଲାଗି ତ୍ୟାଗ । ତ୍ୟାଗ ଲକ୍ଷକର ଯେଉଁ ତ୍ୟାଗ ଏହା ବଜ୍ରନିଚୟ ଶୁଷ୍କ ପାଷାଣବତ୍ । ଭଲପାଅ ବା ଭଲପାଇବାକୁ ଶିକ୍ଷାକର, ଦେଖିବ ତ୍ୟାଗ ବଡ଼ ସହଜ ହୋଇପଡ଼ିବ । ଆଲୋକ ହେଲେ ଯେପରି ଅନ୍ଧକାର ବିଦୂରିତ ହୁଏ, ସେହିପରି ଭଲ ପାଇବାକୁ ଶିଖିଲେ ତ୍ୟାଗ ସହଜ ଧର୍ମରେ ପରିଣତ ହୁଏ । ପ୍ରାଣ ଘନିଷ୍ଠ କରି ନପାରିଲେ ଭକ୍ତି, ସାଧନା, କର୍ମ ସବୁ ହିଁ ନିଷ୍ଫଳ । ସ୍ନେହ ବା ... ପଥ—

ପ୍ରାଣ ବିସର୍ଜନ ବା ପ୍ରାଣ ଉତ୍ସର୍ଗର ପଥ । ଭଗବାନ ପାଇବାକୁ ଗଲେ ମନୁଷ୍ୟ ସର୍ବସ୍ୱ ତ୍ୟାଗ କରିପାରେ । ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର ଭଗବାନଙ୍କଠି ପ୍ରାଣବଳି ଦେବା ଉଚିତ ।

ସଂସ୍କାରକଙ୍କର ସଂସ୍କୃତି

ଯେଉଁମାନେ ଜାତିର ମଙ୍ଗଳ କାମନା କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶ ଏକ ଜାତିର ଦୋଷାଦୋଷ ନ ଦେଖି, ହଠାତ୍ ଅପରର ଦୋଷ, ତ୍ରୁଟି ମାର୍ଜନା କରିବାକୁ ଯାଇ ବଡ଼ ଉତ୍ସାହରେ ଚାଲିଥାନ୍ତି । ସାଧନା ବିଳମ୍ବରେ ନିଜକୁ ଠିକ କରି ନ ପାରିଲେ, ପରର ସାଧ୍ୟ କାହିଁ କେତେ ଦେଖାଇ ଦେଇପାରିବ । ଏଥିରୁ ସାଧକର ଅସ୍ଥିରତା ପ୍ରକାଶ । କେବଳ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଦୋଷ ଦେଖାଇବା ପୂର୍ବରୁ ଏସ ପରୀକ୍ଷାର ତ୍ରୁଟି ମାନେ ଯେ ନିଜର କେତେ କେତେ ଦୁର୍ବଳତା ରହିଅଛି । ସାଧକର ପରିସ୍ଥିତିରେ ଅନ୍ୟ ଦରକାର ନାହିଁ । ଆତ୍ମଜୟ, ଆତ୍ମସାଧନ ଏବଂ ଆତ୍ମସ୍ୱାଭିମାନ ହିଁ ସାଧନାର ଏକମାତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟ । ଏହି ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଯେଉଁମାନେ ଅଟଳ ଏବଂ ଅଟଳ ସେମାନେ ଜାତିର ସଂସ୍କାର କରିବା ଏବଂ ଅନ୍ୟର ସଂସ୍କାର ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ନିଜ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଶୁଦ୍ଧ ବେଶୀ ଚିନ୍ତା କରିଥାନ୍ତି । ବାସ୍ତବରେ ଆମମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ହେଉଛି ଆତ୍ମାନୁଭୂତି ହେଉ, ଅନ୍ୟମାନେ ତେବେ ଶିଖିବାକୁ ଏବଂ ସଂଶୋଧିତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ସଂସ୍କାରକ ଭାବ ଏବଂ କୌଣସି କୌଣସି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ସାଧକ ଉପରେ ପ୍ରଯୋଜନ ସାଧନ ଭଗବାନ ଅର୍ପଣ କରିଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ [illegible] ଏବଂ

ଅଭିମାନ ଦେଖା ଯାଏ ନାହିଁ । ଯଥାର୍ଥ ଅବଶ୍ୟକୀୟ ସାଧନା ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଯଥାର୍ଥ ରୂପେ ସମାହିତ ହୋଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଏତେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ, ସେହି କାର୍ଯ୍ୟ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ଅନେକ ସମୟରେ [illegible] ଦାରିଦ୍ର୍ୟ [illegible] [illegible] କଷ୍ଟ [illegible] ଭୋଗୁଥାନ୍ତି । ଏହା [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ତାହାଙ୍କ [illegible] ହୋଇଥାଏ । [illegible] କାହାର [illegible] ନାହିଁ । ସଂସ୍କାର କରିବା କାର୍ଯ୍ୟ [illegible] ଲୋକଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ । [illegible] [illegible] ସାଧନାରେ [illegible] । [illegible] ଏହିପରି ଘଟଣା ଦେଖାଯାଏ । ଅନନ୍ତକାଳ [illegible] । [illegible] ଅସ୍ମମାନେ [illegible] [illegible] [illegible] ସାଧନାରେ ସର୍ବଦା ତାହାର [illegible] ସମସ୍ତ [illegible] [illegible] ବାହ୍ୟ [illegible] [illegible] । [illegible] ସଂସ୍କାରକ ପ୍ରବୀଣ, [illegible] ଓ [illegible] [illegible] ନାହିଁ ! ତଥାପି [illegible] [illegible] ଦେଖାଯାଏ । [illegible] [illegible] ? ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ [illegible] [illegible] ତାହା [illegible], [illegible] [illegible] । [illegible] ସଂସ୍କାରକ [illegible] [illegible] ସଂସ୍କାର [illegible] [illegible], କିନ୍ତୁ ଅସ୍ମମାନେ ବିନା ସାଧନା ଓ ବିନା [illegible] [illegible] ସଂସ୍କାର କାର୍ଯ୍ୟରେ [illegible] । [illegible]

[illegible] ସ୍ଥିତି [illegible] ଜୀବନ [illegible] ମଣାଇବ, ତେବେ ସେ [illegible] ନିଜମନସ୍ତୁଷ୍ଟିପାଇଁ ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥା- ଥାଉ । ଭଗବାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଏ ଧାରଣା ସଂସ୍କାରର ଧାରଣା ରୂପ [illegible] ସଂସ୍କାର । [illegible] ଅଶୁଦ୍ଧ ଚିନ୍ତା [illegible] । ତୁମ୍ଭ ଜୀବନ ବା ଅନ୍ତର ମାଲିକ [illegible] ? ତୁମ୍ଭେ ତେଣୁ କରି [illegible] ସଂସ୍କାରର [illegible] ମୁକ୍ତି ପାଇପାର । ଭଗବାନଙ୍କ [illegible] ସଂସାରର [illegible] ଅନ୍ତରକୁ [illegible] ଲାଗି ଶକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଯାଉଥାଅ ? ସଂସ୍କାରକୁ ନ ଖୋଜି ବରଂ ଆତ୍ମାନୁସନ୍ଧାନ କର । ତେବେ ତୁମ୍ଭର [illegible] କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେବ । ସଂସ୍କାରର ପତନ ଗ୍ରହଣ ନକରି, [illegible] ଯଥାର୍ଥ ସଂସ୍କାର ଭଗବାନଙ୍କର ଚରଣରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାକୁ ଲାଗି [illegible] ଇଚ୍ଛା ହେବ । [illegible], ଅନୁରାଗ, [illegible] ଏବଂ ପ୍ରାର୍ଥନା [illegible] କେତେ [illegible] । [illegible] ଉପରେ [illegible] କରିବା ଉଚିତ ? [illegible] ଯୋଗ୍ୟ ? ଶାସ୍ତ୍ର କେଉଁଣ [illegible] ସଂସ୍କାରର ଦାୟିତ୍ୱ ଅର୍ପଣ କରି ଅଛନ୍ତି ? ସାଂ- [illegible] ତାହାର ଜୀବନର ଅବଲମ୍ବନ [illegible] ସଂସ୍କାରର ପତନ ଗ୍ରହଣ [illegible] ଶାନ୍ତି [illegible] । [illegible] ପ୍ରାଣର ବେଦନାକୁ ନିବେଦନ କର । ପ୍ରାର୍ଥନା [illegible] ପ୍ରାର୍ଥନା [illegible], ତେବେ ତୁମ୍ଭ ପ୍ରାର୍ଥନା ଦ୍ୱାରା ଯଥାର୍ଥ ସଂସ୍କାରର [illegible] । [illegible]

ହାଣି, ତାଙ୍କର ଉପରେ ନୀଚ୍ଚ ଜବ ତୁମ୍ଭ କଷ୍ଟ ଦିଅ । ଅନ୍ୟାୟ ରଚା । ଏନେଗ ନେତ୍ର କାହିଁକି ଧାରା ବହୁ ? ତୁମ୍ଭ କିଣ ବଂଶଧରମାନଙ୍କର କ୍ଷମତା, ଦୟା ଆସିଅଛି ? ଇତେବ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରୀ ନଷ୍ଟ କରିବାକୁ ପ୍ରାଣପଣ ଧୃତ୍ତ ଅଛନ୍ତି ଯେ ତୁମ୍ଭର ସମ୍ପତ୍ତି ନ ଗ୍ରାସ କରାଯାଏ, ତେବେ ତୁମ୍ଭର ପ୍ରଧାନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଆତ୍ମନିର୍ଭର ଓ ପ୍ରାର୍ଥନା । ଜାତିର ଦୁଃଖରେ କାତର ହୋଇ ଆପଣ ମହାପ୍ରଭୁ ସଂସ୍କାର କରନ୍ତି ପନ୍ଥା ଅବଲମ୍ବନ କରିଥିଲେ, ସେହି ଆଦର୍ଶରେ ତୁମ୍ଭ ମଧ୍ୟ ପଥାଧ ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ଉଦ୍ଧାରଣ କରିବାଲାଗି ଏକୁଳ ଚେଷ୍ଟା କର । ତାହାଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଏହିର ଅନ୍ୟ ଆବର୍ଜନା କେଉଁଠା ଦୂର ହେବ ?

ସ୍ୱାଧୀନ ! ତୁମ୍ଭ ଅନ୍ତର ହେତେଲ ଆପଣ ହୋଇ ଦାନ୍ତରେ ଅର୍ଥ ଗର୍ବରେ, ଇଂରେଜି ପ୍ରଭାବରେ ମନ୍ଦିରେ ଦେଶି ହୋଇ ନଷ୍ଟ ପ୍ରକୃତ ସ୍ୱାଧୀନ କହିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବ ? ସ୍ୱର୍ଗଙ୍କ ଉପରେ ମୁକ୍ତିର ଆବର୍ଜନା ଦୂରୀକରଣ ଆଗ ଉନ୍ନତି କର । ତୁମ୍ଭ ଗତ ଜାତ୍ୟନ୍ତକଟ । ତୁମ୍ଭ କିପରି ସ୍ୱାଧୀନ ହେବ ? "ନିହାର କାମ ନାହିଁ ସାଟିଏ, ଅଲ୍ୟପାଠର କୋଡ଼ଏ ବାଟେ ।" ସାର୍ବଜନୀନ ବୁଦ୍ଧିର କଥା ଥରେ ହେଲେ ଚିନ୍ତାକର । ଇତି ।

— ସମାପ୍ତ —

ସତ୍ୟଭାମା ପ୍ରେସ, ଚଉଧୁରୀବଜାର କଟକରେ
ଶ୍ରୀ ରଘୁନାଥ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୁଦ୍ରିତ—୧୯୫୫

ବିଜ୍ଞାପନ

[illegible] ବିଜ୍ଞାପନ ଓ ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ।

୧। NANDA'S DURLAVA;

(Oriya to Englsh Pocket Dictionary 3rd. Edition)

୨। NANDA'S

(English to Criya Pocket Dictionary 2nd Edition)

ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ:—ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣ ଭଣ୍ଡାର, କଟକ।

୩। ଶ୍ରୀ ଗୌରସାଗର ୨ୟ ସଂସ୍କରଣ ଯନ୍ତ୍ରସ୍ଥ
୪। ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭାଗବତ (ଗଦ୍ୟ) ୧ମ ସ୍କନ୍ଧ ୨ୟ ସଂସ୍କରଣ
୫। " ୨ୟ " "
୬। " ୩ୟ " " (ଯନ୍ତ୍ରସ୍ଥ)
୭। " ୪ର୍ଥ " ୧ମ ଭାଗ
୮। " ୪ର୍ଥ " ୨ୟ ଭାଗ (ଯନ୍ତ୍ରସ୍ଥ)
୯। " ୫ମ " ୧ମ ଭାଗ
୧୦। " ୫ମ " ୨ୟ ଭାଗ (ଯନ୍ତ୍ରସ୍ଥ)
୧୧। " ୬ଷ୍ଠ " ଯନ୍ତ୍ରସ୍ଥ
୧୨। [illegible]
୧୩। ବାଲ୍ମୀକି [illegible] ଯନ୍ତ୍ରସ୍ଥ
୧୪। ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭଗବଦ୍ ସାଧନପଥ

ବିଶେଷ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ:—ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭାଗବତ ଦ୍ୱାଦଶ ସ୍କନ୍ଧ [illegible] ଗ୍ରାହକ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତୁ।